

Sirdsskaidrais Sarovas Serafims

Garīgās pamācības Kristīgās dzīves mērķis

Mācību līdzeklis Sv. Gregora kristīgās kalpošanas skolai

“Garīgās pamācības” no krievu valodas tulkojusi — Ārija Rubene

“Kristīgās dzīves mērķis” — brīvs, saīsināts tulkojums no slāvu valodas — Latvijas

Pareizticīgās Baznīcas Svētās Trijādības katedrāles latviešu draudze

Redakcija — priesteris Jānis Kalniņš

Sirdsskaidrais tēvs Serafims

Pareizticīgo aprindās plaši pazīstamais Sarovas brīnumdarītājs sirdsskaidrais Serafims dzīvoja no 1759. līdz 1833. gadam. Viņš dzimis Krievijā, Kurskas pilsētā. Viņa tēvs bija tirgotājs un būvdarbu uzņēmējs. Abi vecāki bija taisni un dievbijīgi cilvēki. Tēvs nomira, kad mazais Prohors (tāds bija sv. Serafima pasaulīgais vārds) bija tikai 3 g. vecs. Māte viņu uzaudzināja Pareizticīgās Baznīcas garā. No pašas bērnības mazais Prohors mīlēja lūgt Dievu un apmeklēt dievnamu, pasaules lietas viņam bija vienaldzīgas. 16 gadu vecumā viņš jau no visas sirds gribēja iestāties klosterī. Ar mātes atļauju Prohors apmeklēja Kijevas klostera askētu Dosifeju, kurš viņam ieteica iestāties Sarovas klosterī, Tambovas guberņā. Tādu nosaukumu klosteris dabūjis no tuvējās upes Sarovkas... Prohors dabūja mātes svētību un atļauju iestāties klosterī. Tā viņam deva lielu vara krustu, ko viņš nesa uz krūtīm līdz savai nāves dienai.

1778. g. 20. novembrī, Dieva Mātes Dievnāmā ievēšanas svētku priekšvakarā, Prohors iegāja Sarovas klosterī kā klostera brālis. Viņš kārtīgi izpildīja klostera dienestu 8 gadus: strādāja klostera virtuvē, dziedāja baznīcā, vāca naudu baznīcas labā. Vismīļākais viņam bija galdnieka darbs, bet arī katrā citā darbā viņš bija pazemīgs un paklausīgs. 1786. g. 13. augustā viņu iesvētīja mūka kārtā un deva viņam vārdu Serafims, kas nozīmē „ugunīgs”, jo viņš karsti mīlēja Dievu un viņam bija garīgi ugunīga dvēsele. 1787. g. Serafimu iesvētīja diakona kārtā. Lūgšana viņam bija visa dvēseles dzīve. Lūgšanai viņš nodevās ne tikai dievkalpojumu laikā baznīcā, bet arī starpbrīžos meža vientulībā. 1793. g. septembrī Serafimu iesvētīja priesteru kārtā. No tā laika viņš aizgāja vientulībā uz tālo, “vientuļo sētiņu”, kas bija 5 kilometru attālumā no klostera. Tā bija vienkārša zemnieka būdiņa meža vidū. Serafims pavadīja laiku darbā, lūgšanās un Svēto Rakstu lasīšanā. Katru svētdienu viņš nāca uz klosteri un gāja pēc Svētā Vakarēdiena.

Serafima dzīve bija tik svēta un viņa sirds tik skaidra, ka viņš kļuva cienīgs redzēt Dieva Māti un sarunāties ar viņu. 1810. g. 8. maijā Serafims atgriezās klosteri un šē dzīvoja vientuļā mītnē. Palicis vājš un vecs, 1832. g. Ziemassvētkos Serafims pēc liturģijas atvadījās no klostera iedzīvotājiem. Viņš katru noskūpstīja un teica: „Sargieties! Nenoskumstiet!! Esiet modri!” un arī pats bija modrs, mierīgs un priecīgs. Visu vakaru viņš dziedāja Lieldienu dziesmas: „Kristus augšāmcelsanos redzējuši...”, „Kristus no miroņiem augšāmcēlies” . . . un citas. 1833. g. 2. janvārī viņu atrada jau nomirušu savā istabā, nometušos ceļos pie Dieva

Mātes svētbildes. Viņu apglabāja viņa paštaisītā zārkā. 1903. g. 19. jūlijā Serafimu kanonizēja, t. i., pieskaitīja Pareizticīgās Baznīcas svēto pulkam.

Pagājuši jau vairāk nekā simts gadi no tā laika, kad svētais Serafims pēc savas ilgās askētiskās dzīves pārgāja mūžīgā dzīvošanā. Viņa dzīves laikā milzīgi ļaužu pulki nāca pie viņa no visām viņa plašās tēvzemes malām, bet arī mūsu dienās pie viņa dodas lieli ļaužu pulki ar savām lūgšanām gan baltās, gan nebaltās dienās un piemin to savas dzīves priecīgos un bēdīgos brīžos. Laika straumē rodas jauni jēdzieni, bet jūtas un ticība, kas pievelk pareizticīgo sirdis taisnajam Serafimam, vienmēr ir tās pašas. Nav iespējams uzrakstīt visu to, kas gadu simtā saistīts ar taisnā Serafima piemiņu. Pareizticīgiem sv. Serafims arī tagad ir tas pats, kas viņš bijis viņu tēviem un vectēviem. Tas darbs, ko sv. Serafims savā dzīvē darījis, attiecās arī uz stipri vēlākiem laikiem un ir zināms tālu aiz viņa tēvzemes robežām. Mums viņš ir garīgās dzīves mācītājs, ideāls, pēc kura mēs cenšamies un kam mēs gribētu tapt līdzīgi, kā arī spēcīga, svēta persona, kuras paspārnē meklējam palīdzību un lūdzam aizstāvēt mūs Dieva priekšā. Svētā Serafima vārdu katrs piemin lūgšanās ar godbijību. Svētais Serafims ir pareizticīgas dvēseles īsts atspoguļojums, kas daudziem palīdzējis garīgā dzīvē un parādījis taisno ceļu, kā jākalpo Pareizticīgo Draudzes labā. Viņš rūpējās par ļaužu audzināšanu, sargāja viņus no bēdām, skumjām un grēka, kā arī visiem rādīja augsto mērķi — dzīvošanu pēc Svētā Gara vēlējumiem. Audzināšanas pamats bija viņa paša dzīve, jo viņš pats bija tikumiskās bauslības realizētājs pilnā mērā. Viņš kalpoja ļaudīm, cik bija spējīgs: izsalkušos paēdināja, slimniekus dziedināja, bēdīgos apmierināja, garīgi kritušos uzmundrināja, kas meklēja Dieva patiesību — pamācīja. Viņa mūka istabiņa bija praktiskā tikumības un reliģiskās audzināšanas skola. Klusi un lēnprātīgi viņš mācīja cilvēkus un viņu sirdīs radīja vislabākās jūtas. Ar savu dzīvi un darbiem viņš rādīja, kā jādzīvo. Viņa barība bija rupja maize un augļi, viņa dzēriens — avota ūdens. Dienas viņš pavadīja darbos, naktis — sirds lūgšanās savā „vientuļā sētiņā”.

Katrs, kas tuvojas svētajam Serafimam, jūt viņa darba, domāšanas un lūgšanas iespaidu. Mēs ciešam dažreiz no nervu uzbudinājuma, no morāles trūkuma, bet to visu mēs varam izdziedināt, ja garīgi tuvotos tādām tikumiski skaidram avotam, kāds ir svētais Serafims. Kā saule viņš spīd uz visām pusēm un dod atjaunošanu vājiem spēkiem. Pareizticīgie guva no svētā Serafima garīgo spēku, kas izpaudās daudzo klosteru nodibināšanā Sarovas apkārtnē.

Svētais Serafims jau sen ir nācis Dieva godībā, viņa klosteris ir nopostīts, avots ir aizbērts, bet viņa dzīves mācības iespaids dzīvo vēl līdz šim laikam. Viņa garīgais iespaids ir tik brīnišķīgs, ka palīdz pazīt savu dvēseli un atklāt tās liesmu dzirksteles, kas bijušas paša Serafima dvēselē.

Žurnāls “Ticība un Dzīve”, 1940. gads, Nr. 14

Garīgās pamācības

1. Dievs

Dievs ir uguns, kas sasilda un atkausē sirdis un iekšieni. Tādēļ, ja mēs savās sirdīs sajūtam aukstumu, kas ir no sātana — jo sātans ir auksts —, tad piesauksim to Kungu, un Viņš atnācis sasildīs mūsu sirdis ar pilnīgo mīlestību ne tikai pret Viņu, bet arī pret tuvāko. Un ienākošais siltums padzīs labestības nīdēja aukstumu.

Kad tēviem vaicāja, viņi rakstīja: meklē to Kungu, taču necenties izdibināt, kur Viņš mīt.

Kur ir Dievs, tur nav ļaunuma. Viss, kas nāk no Dieva, ir mierpilns un derīgs, un ved cilvēku pie pazemības un sevis nosodīšanas.

Dievs izrāda mums savu cilvēkmīlestību ne tikai tad, kad mēs darām labu, bet arī tad, kad aizvainojam un saniknojam Viņu. Cik ilgi, cik pacietīgi Viņš pacieš mūsu likumpārkāpumus un cik labestīgi soda tad, kad soda!

Nesauc Dievu par taisnīgu, saka sirdsskaidrais Īzaks, jo tavos darbos neparādās Viņa taisnīgums. Dāvids gan nosauca Viņu par pareizi un taisnīgi tiesājošu, tomēr Viņa Dēls mums parādīja, ka Viņš vairāk ir labs un žēlīgs. Kur ir Viņa taisnīgums? Mēs bijām grēcinieki, un Kristus mira mūsu dēļ (*Sīrijas Īzaks, 90. pam.*).

Kamēr cilvēks vēl pilnveidojas Dieva priekšā, tikmēr iet Viņa pēdās; taču īstenajā mūžā Dievs tam atklāj Savu vaigu. Jo taisnie tādā mērā, kādā top spējīgi iegremdēties Viņa vērošanā, lūkojas tēla atspulgā, bet tur skata Pašu patiesību.

Ja tu Dievu nepazīsti, tad mīlestība pret Viņu tevī nemaz nevar rasties; un tu nevari Dievu mīlēt, ja Viņu neredzi. Bet Dievs top saskatāms tad, kad Viņš ticis iepazīts: jo Viņu nevar vērot, pirms Viņš nav iepazīts. Par Dieva darbiem nevar spriest tūdaļ pēc vēdera piesātināšanas: jo ar pilnu vēderu Dieva noslēpumi nav skatāmi.

2. Svētās Trijādības noslēpums

Lai spētu pacelt skatu uz Vissvēto Trijādību, par to jālūdz Baziliju Lielo, Grigoriju Teologu un Jāni Zeltamuti, kuri mācījuši par to un kuru aizbildniecība var pievērst cilvēkam Vissvētās Trijādības svētību, bet pašam tieši uzlūkot — jāpiesargās.

3. Jēzus Kristus pasaulē atnākšanas iemesli

Jēzus Kristus pasaulē atnākšanas iemesli ir šādi:

— Dieva mīlestība pret cilvēku dzimumu: tik ļoti Dievs pasauli mīlējis, ka Viņš Savu Vienpiedzimušo Dēlu devis (*Jņ 3,16*).

— Dieva tēla un līdzības atjaunošana kritušajā cilvēkā, kā Svētā Baznīca par to svinīgi dzied (Kunga Piedzimšanas svētku 1. kanona 1. dziesma): cilvēku, pēc Dieva tēla radīto, kas iet pārkāpuma dēļ un viss nāvei ir padots, no patiesās Dievišķās dzīves atkritis, — to atkal atjauno Gudrais Radītājs.

— Cilvēku dvēseļu pestīšana: jo Dievs Savu Dēlu nav sūtījis pasaulē, lai tas pasauli sodītu, bet lai pasaule caur Viņu taptu pestīta (*Jņ 3,17*).

Lūk, tādēļ, sekojot Pestītāja mūsu Kunga Jēzus mērķim, dzīve jāpavada saskaņā ar Viņa Dievišķo mācību, lai tādējādi saņemtu mūsu dvēseļu pestīšanu.

4. Ticība

Visupirms mums jātic Dievam, ka Viņš ir un ka Viņš tiem, kas Viņu meklē, atmaksā (*Ebr. 11, 6*).

Ticība, kā māca sirdsskaidrais Antiohs, ir tā, kas aizsāk mūsu savienošanos ar Dievu: īsteni ticīgais ir Dieva mājokļa akmens, kas sagatavots Dieva Tēva namam, ar krustu, t.i., ar Jēzus Kristus spēku pacelts augstumos, ņemot talkā virvi, t. i., Svētā Gara svētību.

Ticība bez darbiem ir nedzīva (*Jēk. 2, 26*); ticības darbi ir: mīlestība, miers, ilgstoša pacietība, žēlastība, pazemība, atdusēšanās no visiem darbiem — tāpat, kā Dievs atdusējās no saviem darbiem, krusta nešana un Garam pakārtota dzīve. Tikai tāda ticība tiek novērtēta kā patiesa. Īstena ticība nevar būt bez darbiem; kurš īsteni tic, tam katrā ziņā ir arī darbi.

5. Cerība

Visi, kuriem ir stipra cerība uz Dievu, tiek vesti augšup pie Viņa un apgaismoti ar mūžīgās gaismas spožumu.

Ja cilvēks, īstenojot tikumus un aiz mīlestības pret Dievu un labiem darbiem ir atmetis jebkādas rūpes par sevi, zinot, ka Dievs par viņu rūpējas, tāda cerība ir īstena un gudrības

pilna. Bet, ja cilvēks par savām darīšanām rūpējas pats un pie Dieva ar lūgšanu vēršas tikai tad, kad viņu jau piemeklē neizbēgamās nelaimes un viņš, nesaskatīdams iespējas tās novērst saviem spēkiem, sāk cerēt uz Dieva palīdzību, tāda cerība ir nīcīga un neīsta. Īstā cerība meklē vienīgi Dieva Valstību un ir pārliecināta, ka viss pasaulīgais, kas nepieciešams laicīgajai dzīvei, tiks iedots.

Sirds nevar rast mieru, iekams nav ieguvusi šo cerību. Tā viņu nomierinās un piepildīs ar prieku. Tieši par šo cerību augstipielūdzamās un vissvētās lūpas ir sacījušas: nāciet šurp pie manis visi, kas esat bēdīgi un grūtsirdīgi, Es jūs gribu atvieglināt (*Mt 11, 28*), tas ir, ceri, paļaujies uz mani — un tapsi remdināts pēc rūpēm un bailēm.

Lūkas evaņģēlijā ir teikts par Simeonu: tam no Svētā Gara bija pasludināts, ka nāvi neredzēsot, iekams Tā Kunga Kristu (Svaidīto) nebūšot redzējis (*Lk 2, 26*). Un viņš nenonāvēja savu cerību, bet gaidīja ilgoto pasaules Pestītāju un, ar prieku saņemdams Viņu savās rokās, teica: Valdniek, lai nu Tavš kalps aiziet mierā uz Tavu Valstību, pēc kuras esmu ilgojies, jo es saņēmu savu cerību — Tā Kunga Kristu.

6. Mīlestība pret Dievu

Kas iemantojis pilnīgo mīlestību, dzīvo šajā pasaulē it kā nedzīvotu, jo uzskata sevi par svešu redzamajam. Viņš viss ir pārtapis mīlā pret Dievu un aizmirsis jebkuru citu mīlu.

Kurš mīl sevi, tas Dievu mīlēt nespēj. Bet, kurš nemīl sevi aiz mīlestības pret Dievu, tas Dievu mīl.

Kas Dievu patiesi mīl, tas uzskata sevi par ceļinieku un atnācēju šai zemē, jo savā tieksmē uz Dievu viņš ar dvēseli un prātu lūkojas vienīgi Viņā.

Brīdī, kad Dieva mīlestības pārpilnajai dvēselei būs jāšķiras no miesas, tā nebaidīsies no gaisa telpas valdnieka, bet gan kopā ar eņģeļiem pacelsies itin kā no svešas zemes uz dzimteni.

7. Dieva bijāšana

Cilvēkam, kurš uzņēmies iet iekšējās vērtības ceļu, visupirms jābūt dievbijīgam, jo tas ir visaugstākās gudrības aizsākums.

Viņam prātā vienmēr jāsiglabā šie pravieša vārdi: kalpojiet Tam Kungam ar bijāšanu un priecājieties ar drebēšanu (*Ps. 2, 11*).

Viņam jāiet šis ceļš ārkārtīgi piesardzīgi un godbijīgi pret visu, kas svēts, bez nevērības.

Pretējā gadījumā jāuzmanās, lai uz viņu neattiektos šis Dieva norādījums: nolādēts lai ir tas, kas Tā Kunga darbu dara nolaidīgi (*Jer. 48, 10*).

Godbijīgā piesardzība šeit ir vajadzīga tādēļ, ka šī jūra, t.i., sirds, ar tās nodomiem un iegribām, kuru jāattīra ar vērtību, ir liela un plaša, tur mīt neskaitāmi rāpuļi, tas ir, daudzas nīcīgas, netaisnas un nešķīstas domas — ļauno garu pūliņu augļi.

Bīsties Dievu, saka Gudrais, un turi Viņa baušļus (*Sal. pam. 12, 13*). Ievērodams baušļus, tu būsi stiprs, lai ko tu darītu, un tavs darbs vienmēr būs labs. Jo, Dievu bijādams, tu aiz mīlestības pret Viņu visu darīsi labi. Bet no sātana nebaidies; kurš Dievu bijā, tas sātanu uzvarēs: pret tādu sātans ir bezspēcīgs.

Ir divi bijāšanas veidi: ja negribi darīt ļaunu, bīsties To Kungu un nedari; bet, ja gribi darīt labu, tad bīsties To Kungu un dari.

Taču neviens nevar kļūt dievbijīgs, pirms nav atbrīvojies no visām sadzīves rūpēm. Kad prātu vairs nenodarbina rūpes, tā dzenulis ir Dieva bijāšana, kas to ved uz Dieva labestības mīlestību.

8. Iegūto atziņu glabāšana

Bez vajadzības nevajag otram atvērt savu sirdi; no tūkstoša var atrast tikai vienu, kurš neizpaustu tavu noslēpumu.

Ja mēs paši to nesaglabājam sevī, tad kā varam cerēt, ka to varēs saglabāt kāds cits.

Ar dvēseles cilvēku jārunā par cilvēciskām lietām; bet ar cilvēku, kuram piemīt garīgs saprāts, jārunā par debesu lietām.

Ar garīgo gudrību apveltītie par kāda cilvēka garu spriež pēc Svētajiem Rakstiem, raudzīdamies, vai viņa vārdi atbilst Dieva gribai; un pēc tā spriež par viņu.

Kad gadās būt cilvēkos laicīgajā pasaulē, nevajag runāt par garīgām lietām, īpaši tad, ja viņos nav manāma pat vēlēšanās uz klausīt.

Šajā gadījumā vajag darīt, kā māca svētais Dionīsijs Aeropagīts (*grāmatā "Par debesu hierarhiju", 2. nod.*): kad pats esi kļuvis dievišķs pēc dievišķo lietu iepazīšanas, sargā svētumu kā tēlam vienlīdzīgo, turēdams to prāta noslēpumā, paglabājot no neapgaismotiem ļaudīm: jo nav taču labi, kā jau Rakstos teikts, pamest ar prātu apveltītajām cūkām dzidro, gaismai līdzīgo un visdārgāko pērļu rotu. Atmiņā vajag paturēt Tā Kunga vārdus: nemetiet savas pērles cūkām priekšā, ka tās ar savām kājām viņas nesamin un atgriezdamās jūs nesaplosa (*Mt 7,6*). Un tāpēc visiem līdzekļiem jācenšas sevī slēpt dāvatās vērtīgās veltes. Pretējā gadījumā pazaudēsi un neatradīsi, jo kā no pieredzes māca Sīrijas Īzaks, palīdzība pasargājot pārspēj palīdzību, ko dod darbi (*89. pam.*).

Taču, kad to pieprasa vajadzība, vai arī lieta līdz tam nonākusi, tad jārikojas atklāti, Dievam par godu, kā teikts: kas Mani godā, to Es godāju (*1. Sam. 2, 30*): jo ceļš jau ir pavēries.

9. Daudzvārdība

Pietiek būt tikai daudzvārdīgam ar tiem, kuru tikumi pretēji mūsējiem, lai izjauktu vērīgā cilvēka iekšējo saskaņu. Taču visvairāk jānožēlo, ka tādēļ var nodzist tā uguns, kuru mūsu Kungs Jēzus Kristus ir nācis iemest sirds zemē: jo nekas tā neatdzēsē uguni, ko Svētais Gars iedvēš mūka sirdī, svētīdams viņa dvēseli, kā saiešanās un daudzvārdība un pārrunas, izņemot tās — ar Dieva noslēpumu bērniem, kuras ved uz viņu apziņas atgriešanos un pietuvināšanu (*Sīrijas Īzaks, 8. pam.*).

Bet it sevišķi sevi jāsaugā no saskarsmes ar sieviešu dzimumu: jo, kā vaska svece, kaut arī neaizdegta, taču nolikta starp aizdegtajām, kūst, tā arī mūka sirds no sarunām ar sieviešu kārtu nemanot atslābst. To svētais Izidors skaidro arī tā: ja kaut kādas nelāgas sarunas maitā labus ieradumus, tad saruna ar sievietēm, pat ja būtu laba, tomēr spēj samaitāt iekšējo cilvēku ar slēptām, nešķīstām domām — un šķīstajā miesā mājās apgānījusies dvēsele: kas gan ir cietāks par akmeni, kas mīkstāks par ūdeni, un tomēr pastāvīga cītība pieveic pat dabu; jo, ja reiz tāda lieta, kas šķiet vērā ņemama, izkustina pēc dabas knapi kustināmo, liek tam ciest un sarukt, tad kā gan ilgstošs ieradums lai nepieveic un nepārveido cilvēka gribu, kura ir tik svārstīga (*Pelusiotas Izidors, 284. vēst., un "Svēto dzīves", 4. febr.*).

Un tāpēc, lai saglabātu iekšējo cilvēku, jācenšas atturēt mēli no daudzvārdības: gudrs vīrs cieš klusu (*Sak. 11, 12*), un, kas pasargā savu muti, tas pasargā savu dvēseli (*Sak. 13,3*), un vajag atcerēties Ījaba vārdus: es derību esmu derējis ar savām acīm, ka es iekārodams neuzlūkošu nevienu jaunavu (*Īj. 31,1*); un vēl Tā Kunga Jēzus Kristus vārdus: ikviens, kas uzskata sievu, to iekārodams, tas ar viņu laulību jau ir pārkāpis savā sirdī (*Mt 5, 28*).

Nevajag atbildēt, pirms neesi uzklauzījis kādu līdz galam jel kādā jautājumā: kas atbild, pirms dzirdējis, tas tam par ģeķību un kaunu (*Sak. 18, 3*).

10. Lūgšana

Tiem, kuri patiešām nolēmuši kalpot Dievam Tam Kungam, vajag turēt prātā Dievu un nepārtraukti lūgt Jēzu Kristu, atkārtojot: Kungs Jēzu Kristu, Dieva Dēls, apžēlojies par mani, grēcinieku; pēcpusdienas stundās šo lūgšanu var teikt tā: Kungs Jēzu Kristu, Dieva Dēls, Dievadzemdētājas lūgšanu dēļ apžēlojies par mani, grēcinieku; vai arī vērsties pie pašas Vissvētās Dievmātes, lūdzot: Vissvētā Dievadzemdētāja, glāb mūs; vai arī teikt eņģeļa sveicienu: esi sveicināta, Dievadzemdētāja Jaunava... Pasargājot sevi no izklaidības un uzturot sirdsapziņas mieru ar tādu vingrināšanos, var pietuvoties Dievam un savienoties ar Viņu. Jo, pēc svētā Sīrijas Īzaka vārdiem, mēs nevaram pietuvoties Dievam citādi kā vien ar nepārtrauktu lūgšanu (69. pam.). Lūgšanas veidus ļoti labi aprakstījis Simeons Jaunais Teologs.

Bet tās vērtību ļoti labi attēlojis svētais Zeltamute: lūgšana, saka viņš, ir varens ierocis, neizsīkstošs dārgums, nekad neiztērējama bagātība, miera osta, klusuma cēlonis un tūkstoškārtīgu labumu sakne, avots un māte (*Pērle, 5. pam. Par neaptveramo*).

Baznīcā ir ļoti stāvēt lūgšanā ar aizvērtām acīm, iekšējā uzmanībā; acis jāatver varbūt vienīgi tad, kad māks pagurums vai arī miegs tevi apgrūtinās un vedinās aizsnausties; tad acis vajag pievērst svētbildei un tās priekšā degošai svecei. Ja lūgšanas laikā prātam gadās nonākt izklaidības gūstā, tad vajag atzīt savu vainu Dieva Tā Kunga priekšā un lūgt piedošanu, sakot: Kungs, esmu grēkojis ar vārdiem, darbiem, domām un visām manām sajūtām. Tāpēc vienmēr vajag censties nepieļaut domu izklaidību, jo ar to nelabais panāk, ka dvēsele aizmirst pieminēt Dievu un Viņu mīlēt; kā saka svētais Makārijs: visi mūsu pretinieka pūliņi veltīti tam, lai novērstu mūsu domas no Dieva, no bijāšanas un mīlestības (2. pam., 15. nod.). Bet, kad prāts un sirds apvienojas lūgšanā un dvēseles domas nav izklīdušas, tad sirdi sasilda garīgais siltums, kurā uzaust Kristus gaisma, visu iekšējo cilvēku piepildīdama ar mieru un liksmību.

Mums jāpateicas Dievam par visu un jāļaujas Viņa gribai; tāpat mums jāuztic Viņam visas savas domas, vārdi un darbi un jācenšas, lai viss kalpotu tikai Viņam par patikšanu.

11. Asaras

Visi svētie un no pasaules atteikušies mūki visas savas dzīves laikā raudājuši, ilgodamies pēc mūžīgā iepriecinājuma, ko solījis pasaules Pestītājs: svētīgi tie, kam ir bēdas (t.i., raudošie), jo tie taps iepriecināti (*Mt 5, 4*).

Arī mums tā jāraud, lai mūsu grēki tiktu atlaisti. Kaut jel šie Purpurmantijā tērptā vārdi mūs par to pārliecinātu: kas ar asarām sēj, tie ar gavilēm pļaus; viņi aiziet un raud, dārgu sēklu sējai nesdami, bet tiešām — ar prieku viņi atkal nāks un nesīs mājup savus kūlīšus (*Ps. 126, 6*); un svētā Sīrijas Īzaka vārdi: aplaki savu vaigu ar savu acu asarām, lai Svētais Gars pār tevi nonāktu un nomazgātu no tevis tava ļaunuma nejaucību. Iežēlini savu Kungu ar asarām, lai jel Viņš nāktu pie tevis (68. pam. *Par atteikšanos no pasaules*).

Kad mēs lūgšanā raudam un pēkšņi iejaucas smiekli, tā ir sātana viltība. Grūti aptvert mūsu ienaidnieka slepeno un izsmalcināto rīcību.

Kam līst aizkustinājuma asaras, tā sirdi apspīd Patiesības saules — Dieva Kristus staru spožums.

12. Skumjas

Kad ļaunais skumju gars pārņem dvēseli, tad, piepildījis to ar sarūgtinājumu un nepatiku, neļauj tai nodoties lūgšanai ar pienācīgu centību, traucē lasīt Rakstus ar vajadzīgo uzmanību, atņem tai lēnprātību un vēlību saskarsmē ar brāļiem un rada nepatiku pret jebkādam pārrunām. Jo skumju maktā dvēsele, nonākdama itin kā neprātā, nespēj nedz mierīgi pieņemt labu padomu, nedz lēnprātīgi atbildēt uz uzdotajiem jautājumiem. Tā bēg no

cilvēkiem kā no tās apjukuma vaininiekiem un nesaprot, ka slimības cēlonis ir viņā pašā. Skumjas ir sirdī dzimis tārps, kas sagrauž savu māti.

Noskumis mūks nevirza prātu uz gremdēšanos apcerē un nekad nespēj nodoties tīrai lūgšanai.

Kurš pieveicis kaislības, tas pieveicis arī skumjas. Bet kaislību pieveiktais neizbēgs no skumju važām. Kā slimais pamanāms pēc sejas krāsas, tā kaislības pārņemto nodod skumjas.

Kurš mīl pasauli, tas nevar neskumt. Bet pasauli atmetušais vienmēr ir priecīgs.

Kā uguns attīra zeltu, tā skumjās ilgas pēc Dieva attīra grēcīgu sirdi (*Antiohs, 25. pam.*).

13. Garlaicība un bezcerība

Ar skumju garu nešķirami saistīta arī garlaicība. Pēc tēvu novērojumiem tā uzbrūk mūkam ap dienas vidu un izsauc viņā tik briesmīgu nemieru, ka viņam kļūst neciešama gan dzīvesvieta, gan līdzās dzīvojošie brāļi, bet lasot uznāk kaut kāds riebums un biežas žāvas, un stipra alkatība. Kad vēders piesātināts, garlaicības dēmons uzvilina mūku uz domām iziet no celles un ar kādu aprunāties, iegalvojot, ka no garlaicības var atbrīvoties, tikai nepārtraukti tērzējot ar citiem. Un garlaicības māktais mūks kļūst līdzīgs nokaltušajiem tuksneša augiem, kas brīžiem apstājas, brīžiem atkal tiek rauti pa vējam. Viņš ir kā vēja triekts bezūdens mākonis.

Ja šis dēmons nespēj izvilināt mūku no celles, tad tas sāk novirzīt viņa prātu no lūgšanas un lasīšanas. Iedomas viņam saka, ka šī lieta, lūk, esot nolikta nepareizi, bet tā — nevietā, vajagot savest kārtībā, un tas viss tiek darīts tādēļ, lai prātu padarītu laisku un neauglīgu.

Šo slimību ārstē ar lūgšanu, ar atturēšanos no liekvārdības, ar roku darbiem iespēju robežās, ar Dievvārdu lasīšanu un ar pacietību, tāpēc ka šī slimība rodas no mazdūšības un laiskuma, un tukšvārdības (*Antiohs, 26. pam.; Sīrijas Īzaks, 212*).

Mūku dzīvi uzsākušajam grūti no tās izvairīties, jo tā viņam uzbrūk pirmā. Tāpēc no tās jāizsargājas vispirms, stingri un bez ierunām izpildot visus māceklim uzliktos pienākumus. Kad tavās nodarbēs iestāsies īstā kārtība, tad garlaicībai tavā sirdī nebūs vietas. Garlaikojas tikai tie, kuriem darbi nav kārtībā. Tad, lūk, labākās zāles pret šo bīstamo slimību ir paklausība.

Kad tevi māt garlaicība, saki sev, kā norāda sirdsskaidrais Sīrijas Īzaks: tu atkal tīko pēc nešķīstības un apkaunojošas dzīves. Un, ja nodoms tev teiks: ir milzīgs grēks nogalināt sevi, — tu tam atbildi: es sevi nogalinu tāpēc, ka nevaru dzīvot nešķīsti. Nomiršu šeit, lai nepiedzīvotu īsto nāvi — manas dvēseles nāvi attiecībā pret Dievu. Labāk es mirstu šeit par šķīstību, nekā dzīvoju pasaulē, darīdams ļaunu. Es devu priekšroku šai nāvei savu grēku vietā. Nogalināšu sevi, jo esmu grēkojis pret To Kungu, un vairs nesadusmošu Viņu. Kam man dzīvot atšķirtībā no Dieva? Šo ļaunumu es pacietīšu, lai nepazaudētu debesu cerību. Kāds Dievam labums no manas dzīves, ja es dzīvošu slikti un izsaukšu Viņa dusmas? (*22. pam.*)

Viena lieta ir garlaicība, bet cita — gara nomāktība, ko sauc par bezcerību jeb grūtsirdību. Dažreiz cilvēks mēdz būt tādā garastāvoklī, ka viņam šķiet vieglāk doties iznīcībā vai būt pavisam bezjūtīgam un bez samāņas nekā ilgāk palikt šajā neizsakāmi mokošajā stāvoklī. Vajag steigties no tā izkļūt. Sargies no bezcerības gara, jo no tā rodas viss ļaunums (*Barsanufijs. Atbildes, 73, 500*).

Mēdz būt dabiska grūtsirdība — māca svētais Barsanufijs — no bezspēcības; un mēdz būt grūtsirdība no ļaunā gara. Vai gribi to zināt? Pārbaudi tā: grūtsirdība, ko izraisa nelabais, uznāk pirms tā laika, kad jāļauj sev atpūsties. Jo, kad kāds nolēmis ko izdarīt, tā viņu spiež pamest darbu un piecelties, pirms padarīta trešdaļa vai ceturtdaļa. Tad viņā nevajag klausīties, bet lūgties un pacietīgi turpināt darbu. Ienaidnieks, redzēdams, ka viņš tāpēc skaita lūgšanu, atkāpjas, jo negrib dot iegānu lūgšanai (*Barsanufijs. Atbildes, 562—565*).

Kad Dievam labpatīk uzsūtīt cilvēkam lielākas ciešanas, saka svētais Sīrijas Īzaks, Viņš ļauj tam iekrist mazdūšības rokās, kas viņā rada stipru bezcerību un dvēseles apspiestības sajūtu, un tā ir elles priekšnojauta; tad uznāk izmisuma gars, kurš izraisa tūkstošiem kārdināšanu: apjukumu, niknumu, zaimošanu, zūdišanos par savu likteni, izlaidīgas domas, pārceļšanos no vienas vietas uz otru un tamlīdzīgas lietas. Ja pajautāsi, kāds tam iemesls, tad teikšu: tava nolaidība, jo tu nevēžoji pameklēt ārstniecības līdzekli. Un ārstniecības līdzeklis, ar kura palīdzību cilvēks savā dvēselē drīz vien rod mierinājumu, tam visam ir viens. Un kas gan tas ir par līdzekli? — Sirds pazemība. Ne ar ko citu kā vien ar to cilvēks var sagraut šo netikumu aizsargvalņus, pretējā gadījumā tie ņem virsroku pār viņu (*Sīrijas Īzaks, 156. lpp.*). Bezcerība svēto tēvu rakstos dažreiz tiek saukta par dīkdienību, laiskumu un palaišanos slinkumā.

14. Izmisums

Izmisumu, kā māca svētais Jānis Pakāpnieks, rada vai nu grēku daudzuma apzināšanās, sirdsapziņas izsamisums un nepanesamas skumjas, kad dvēsele, pārklāta ar daudzām vātīm, no neizturamām sāpēm grimst dziļā izmisumā, vai arī lepnums un pārākuma apziņa, kad kāds uzskata, ka viņš nav pelnījis to grēku, kurā iekritis. Pirmā veida izmisums velk cilvēku visos netikumos bez izšķirības, bet otra veida izmisuma gadījumā cilvēks vēl turpina cīnīties, un tas, pēc Jāņa Pakāpnieka vārdiem, pat neiekļaujas saprašānā. Pirmo ārstē ar atturību un labo cerību, bet otro — ar pazemību un cita netiesāšanu (*“Kāpnes”, 102. lpp., 26. pakāpe*).

Kā Tas Kungs rūpējas par mūsu glābšanu, tā cilvēku slepkava sātans cenšas novest cilvēku izmisumā.

Cildena un stingra dvēsele nepadodas izmisumam nelaimēs, lai kādas tās būtu. Mūsu dzīve ir it kā pārbaudījumu un spīdzināšanas nams; taču mēs no Tā Kunga neatkāpsimies, līdz Viņš būs mocītājiem pavēlējis mūs atlaist un kamēr pacietība un stingra bezkaislība būs mūs atdzīvinājušas.

Nodevējs Jūda bija mazdūšīgs un cīņā neprasmīgs, tāpēc pretinieks, redzēdams viņa izmisumu, uzbruka viņam un piespieda pakārties; bet, kad lielā grēkā krita Pēteris — cietais akmens, viņš, būdams prasmīgs cīnītājs, neizmisa un nezaudēja dūšu, bet gan sirds dedzībā lēja gaužas asaras, un ienaidnieks, tās redzēdams, aizbēga tālu no viņa kā sasvilis, sāpēs kliegdams — kā acīs liesmu dabūjis.

Tā, lūk, brāļi, māca sirdsskaidrais Antiohs — kad mums uzbruks izmisums, nepadosimies tam, bet gan, ticības gaismas stiprināti un aizsargāti, lielā vīrišķībā sacīsim netaisnajam garam: “Kas mums ar tevi, tu, no Dieva atsvešinātais, no debesīm aizbēgušais un blēdīgais kalps? Tu neko nedrīksti mums nodarīt. Kristum, Dieva Dēlam, ir vara gan pār mums, gan pār visu. Pret Viņu mēs esam grēkojuši, Viņa priekšā arī taisnosimies. Bet tu, pazudinošais, ej nost no mums. Viņa godājamā Krusta stiprināti, mēs samīnam tavu čūskas galvu” (*Antiohs, 27. pam.*).

15. Slimības

Miesa ir kalps, bet dvēsele — ķēniņiene, un tāpēc tā ir Tā Kunga žēlastība, ka miesu vārdzina slimības: jo tā kaislības iet mazumā un cilvēks atgūst sevi; turklāt arī pati miesas slimība dažkārt rodas no kaislībām.

Atņem grēku, un slimības izzudīs, jo tās mums mēdz būt no grēka — apliecina svētais Bazilijs Lielais (*Pamācība par to, ka Dievs nav ļaunumu cēlonis, 213. lpp.*): “No kurienes kaites? No kurienes miesas vainas? Kungs ir radījis miesu, nevis kaiti, dvēseli, nevis grēku. Kas tad visvairāk ir derīgs un vajadzīgs? Savienošānās ar Dievu un kopība ar Viņu mīlestībā.

Zaudējot šo mīlestību, mēs atkrītam no Viņa, bet atkrizdami tiekam pakļauti dažādām un daudzveidīgām kaitēm.”

Nemierīga un pārlieku saspringta prāta nodarbība mēdz izraisīt galvassāpes.

Tam, kurš slimību panes pacietīgi un ar pateicību, tā tiek pielīdzināta pašai dziedzības cīņai vai pat augstāk.

Kāds starecs, ko mocījusi ūdens tūska, sacījis brāļiem, kuri nākuši pie viņa ar vēlmi viņu ārstēt: “Tēvi, lūdziet Dievu, lai līdzīga kaite nepiemeklētu manu iekšējo cilvēku; bet, kas attiecas uz šo slimību, tad es lūdzu, lai Dievs mani neatbrīvotu no tās pēkšņi; jo, kādā mērā mūsu ārējais cilvēks sadilst, tādā mērā iekšējais jo dienas jo vairāk atjaunojas” (2. Kor. 4, 16).

16. Pacietība un pazemība

Vienmēr vajag ar pateicību kaut ko paciest Dieva dēļ.

Salīdzinājumā ar mūžību mūsu dzīve ir viens mirklis; tāpēc šī laika ciešanas, pēc Apustuļa vārdiem, ir nenožīmīgas, salīdzinot ar nākamo godību, kas atspīdēs pār mums (Rom. 8, 18).

Ienaidnieka pārestības paciet klusējot, un atver Tam Kungam savu sirdi. Kad tavu godu kāds pazemo vai to atņem, visādiem līdzekļiem centies tam piedot — pēc Evaņģēlijā teiktā: neatprasi no tā, kas ņem, kas tev pieder (Lk 6, 30).

Kad ļaudis mūs peļ, mums sevi vajag uzskatīt par uzslavas necienīgiem. Ja jau būtu cienīgi, visi klanītos mūsu priekšā. Mums vienmēr un visu priekšā vajag sevi noniecināt, paklausot svētā Sīrijas Īzaka mācībai: noniecinini sevi, un tu sevī ieraudzīsi Dieva godību.

Tāpēc iemīlēsim pazemību — un ieraudzīsim Dieva godību; jo, kur izpaužas pazemība, tur izstaro Dieva godības dāsnums.

Ja gaismas nav, visu klāj drūma tumsa; tāpat arī bez pazemības cilvēkā nav nekā — tikai viena vienīga tumsa.

Kā vasks, nenasildīts un nekļuvis mīksts, nespēj uzņemt tam uzliktā zīmoga nospiedumu, tā arī dvēsele, kas nav rūdījusies pūliņu un vājību pārbaudījumos, nevar sevī uzņemt Dieva tikumu zīmogu. Kad sātans atkāpās no Tā Kunga, tad Kristum piestājās eņģeļi un Viņam kalpoja (Mt 4, 11). Tāpat, ja arī kārdinājumu laikā Dieva eņģeļi no mums nedaudz atiet — tad netālu un drīz atkal pienāk un kalpo mums ar Dievišķām domām, maigumu, labsajūtu, pacietību. Dvēsele caur pūlēm un grūtībām tuvojas pilnībai. Tāpēc svētais pravietis Jesaja saka: bet, kas uz To Kungu paļaujas, dabū jaunu spēku; tie skries uz augšu ar spāmiem kā ērgļi, tie tecēs un nepiekusīs, tie staigās un nenogurs (Jes. 40, 31).

Tā cieta arī vislēnprātīgais Dāvids, jo, kad Šimejs viņu gānīja un svieda viņam ar akmeņiem, sacīdams: ej projām, tu, ļaundari, viņš nedusmojās; un, kad Abišajs sašutis par to viņam teica: kāpēc šis sprāgušais suns lād manu kungu un ķēniņu? — viņš tam aizliedza, sacīdams: laid viņu mierā, lai lād (2. Sam. 16, 7—12). Tāpēc vēlāk arī uzgavilēja: es gaidīt gaidīju uz To Kungu, un Viņš noliecās pie manis un uzklausīja manu saucienu (Ps. 40, 2).

Ceplis pārbauda podnieka traukus, tāpat valoda parāda cilvēka sirdi (Gudr. 27, 5). Vai jums, kas nepaciešaties! Ko darīsiet, kad Tas Kungs piemeklēs (2, 14)?

Kā mīlošs tēvs soda savu dēlu, redzēdams viņu dzīvojam nekārtīgi, taču pamanot, ka viņš ir mazdūšīgs un sodu panes ar grūtībām, mierina, — tāpat rīkojas arī mūsu labais Kungs un Tēvs savā cilvēku mīlestībā, mūsu labā likdams lietā visu — gan mierinājumus, gan sodus. Un tāpēc ciešanās mums kā labiem, paklausīgiem bērniem vajag pateikties Dievam. Jo, ja pateiksimies Dievam tikai labklājībā, tad būsīm līdzīgi nepateicīgajiem jūdiem, kuri, tuksnesī remdējuši izsalkumu ar brīnumaino maltīti, runāja, ka Kristus patiesi ir pravietis, un gribēja viņu padarīt par ķēniņu; bet, kad Viņš tiem teica: uzņemiet sevī nevis iznīkstošo barību, bet barību, kas paliek mūžīgai dzīvei, tad tie Viņam atbildēja: kādu zīmi tu rādi, lai mēs, to redzēdami, Tev ticam? Mūsu tēvi mannu ir ēduši tuksnesī (Jņ 6, 27, 30—31). Tieši uz tādiem

attiecas vārdi: Tevi teic tad, kad Tu tam esi labas dienas sagādājis — tomēr tāds gaismu vairs neredzēs nemūžam (*Ps. 49, 20*).

Tāpēc apustulis Jēkabs mums māca: turiet, mani brāļi, to par lielu prieku, ka jūs krītat dažādās kārdināšanās, zinādami, ka jūsu ticības pārbaudīšana sagādās izturību, bet izturība lai parādās darbā līdz galam, ka jūs būtu pilnīgi caurcaurim un jums nebūtu nekāda trūkuma, un vēl piebilst: svētīgs ir tas vīrs, kas kārdināšanās pastāv, jo pārbaudīts viņš saņems dzīvības kroni (*Jēk. 1, 2—4, 12*).

17. Žēlastības dāvanas

Jābūt žēlsirdīgiem pret nabagiem un ceļiniekiem; par to daudz rūpējās dižie Baznīcas spīdekļi un tēvi.

Mums visiem līdzekļiem jācenšas pildīt Dieva teikto: esiet žēlīgi, kā jūsu Tēvs ir žēlīgs (*Lk 6, 36*). Un vēl: Man patīk žēlastība, ne upuris (*Mt 9, 13*).

Šajos pestījošajos vārdos prātīgi ieklausās, bet tumsoņas tos laiž garām, un tāpēc ir teikts: kas sīksti sēj, tas arī sīksti pļaus; un: kas sēj uz svētību, tas arī pļaus uz svētību (*2. Kor. 9, 6*).

Gadījums ar Pēteri Maizesdevēju ("*Svēto dzīves*", 22. sept.), kurš maizi svieda ubagam, var mūs pamudināt būt žēlsirdīgiem pret tuvākajiem.

Žēlastības darbus mums jādara ar sirsnīgu labvēlību, kā māca svētais Sīrijas Īzaks (*89. pam.*): ja prasītājam kaut ko dod, tava vaiga prieks lai apsteidz tavu rīcību, un ar laipnu valodu centies remdēt viņa bēdas.

18. Pienākumi un mīlestība pret tuvākajiem

Pret tuvākajiem jāizturas mīļi, neaizvainojot pat ar skatu. Kad mēs novēršamies no cilvēka vai viņu aizvainojam, tad sirdij it kā uzgulstas akmens.

Satraukuma vai grūtsirdības pārņemta cilvēka garu jācenšas uzmundrināt ar mīlestības pilniem vārdiem.

Ja brālis grēko, piesedz viņu, kā iesaka svētais Sīrijas Īzaks (*89. pam.*): izplet savu tērpu pār grēkojošo un piesedz viņu.

Mums visiem vajadzīga Dieva žēlastība, kā Baznīca dzied: ja Tas Kungs ar mums nebūtu, kurš gan varētu būt pasargāts no naidnieka un cilvēku slepkavas.

Attiecībās ar tuvākajiem mums gan vārdos, gan domās jābūt tīriem un visās lietās vienādiem, citādi mūsu dzīvi padarīsim veltīgu. Tuvāko mums jāmīl ne mazāk kā sevi pašu — atbilstoši Tā Kunga bauslim: tev būs savu tuvāku mīlēt kā sevi pašu (*Mt 22, 39*). Ne jau tā, lai mīlestība pret tuvāko, pārsniegdama mēra robežas, traucētu mums pildīt pirmo un galveno bausli, tas ir, mīlēt Dievu, kā mūsu Kungs Jēzus Kristus par to Evaņģēlijā pamāca: kas tēvu un māti vairāk mīlo nekā mani, tas Manis nav vērts; un, kas dēlu vai meitu vairāk mīlo nekā mani, tas Manis nav vērts (*Mt 10, 37*).

Par šo jautājumu ļoti labi spriež svētais Rostovas Dimitrijs: kur radījums tiek pielīdzināts Radītājam vai radījums tiek vairāk godāts nekā Radītājs, tur kristīgā cilvēkā redzama nepatiesa mīlestība pret Dievu; bet patiesa mīlestība ir redzama tur, kur augstāk par visu radīto tiek godāts un mīlēts vienīgi Radītājs.

19. Padoto pienākumi pret augstākstāvošajiem

Nevajag iedziļināties augstākstāvošo darīšanās un tās apspriest; ar to tiek aizskarts Dieva, kura varā ir valdības, diženums; jo nav valsts varas kā vien no Dieva, un tās, kas ir, ir Dieva ieceltas (*Rom. 13, 1*).

Neklājas pretoties varai — lietas labā, lai neapgrēkotos Dieva priekšā un neizpelnītos viņa taisnīgo sodu: kas pretojas varai, tas pretojas Dieva pavēlei; un tie, kas pretojas, ņem grēku uz sevi.

Ir padevīgi jāpilda augstākstāvošo rīkojumi: jo tādējādi paklausīgais daudz paveic dvēseles pilnveidošanas labā, kā arī iegūst saprašanu daudzās lietās, un viņa jūtas tiek aizkustinātas.

20. Tuvākā netiesāšana

Nevienu nevajag tiesāt, pat ja savām acīm redzētu kādu grēkojam vai ieslīkstam Dieva baušļu pārkāpšanā. Kā teikts Dieva Vārdos: netiesājiet, lai jūs netopot tiesāti (*Mt 7, 1*); un vēl: kas tu tāds esi, ka tu cita kalpu tiesā? Viņš stāv vai krīt savam paša kungam; bet viņš taps pacelts, jo Dievs ir spēcīgs viņu pacelt (*Rom. 14, 4*).

Daudz labāk atsaukt atmiņā šos apustuļa vārdus: kas šķietas stāvam, tas lai pielūko, ka nekrīt (*1. Kor. 10, 12*).

Jo nav zināms, cik ilgu laiku mēs varam būt tikumīgi. Kā saka šo atziņu pieredzē guvušais pravietis: gan es sacīju, kad man labi klājās: es nešaubīšos nemūžam. Bet, kad tu savu vaigu paslēpi, tad es iztrūkos (*Ps. 30, 7, 8*).

21. Piedošana pārestībās

Lai arī kāda pārestība būtu nodarīta, to ne tikai nevajag atriekt, bet, gluži pretēji, vajag vēl no sirds piedot, kaut arī sirds tam pretotos, un vajag to pārliecināt ar Dieva Vārdiem; bet, ja jūs cilvēkiem viņu noziegumus nepiedodat, tad jums jūsu Debesu Tēvs jūsu noziegumus arī nepiedos (*Mt 6, 15*); un vēl: lūdziet par tiem, kas jūs kaitina un vajā (*Mt 5, 44*).

Nevajag nīst vai turēt ļaunumu sirdī pret naidīgi noskaņoto tuvāko; bet jācenšas viņu mīlēt un, cik iespējams, darīt labu tiem, kas jūs ienīst (*Mt 5, 44*).

Un tā, ja mēs, cik spēka, centīsimies to visu izpildīt, tad var cerēt, ka mūsu dvēselē agri atspīdēs Dievišķā gaisma, kura mums paver ceļu uz augsto Jeruzalemi.

Pacentīsimies līdzināties Dieva iemīļotajiem; pacentīsimies iegūt pazemību, kāda piemita Dāvidam, par kuru Vislabais un Vismīlošais Kungs teicis: es esmu atradis vīru pēc sava prāta, kas darīs visu, ko es gribu (*Apd. 13, 22*). Tā Viņš saka par Dāvidu, kurš nepiemin ļaunu un ir labsirdīgs pret saviem ienaidniekiem. Nedarīsim arī mēs neko, atbēdoties mūsu brāļim, lai, kā saka sirdsskaidrais Antiohs, lūgšanas laikā nebūtu aizkavēšanās. Likums liek rūpēties par ienaidnieka ēzeli (*2. Moz. 23, 5*). Dievs liecinājis, ka Ījabs ir cilvēks, kurš neļauojas (*Īj. 2, 3*); Jāzeps neatbēdoties brāļiem, kuri bija sadomājuši nodarīt viņam ļaunu; Ābels paļāvīgi un bez aizdomām gāja līdzī savam brālim Kainam. Dieva vārdi liecina, ka visi svētie dzīvojuši bez ļaunuma sirdī. Jeremija sarunā ar Dievu (*Jer. 18, 20*) saka par Izraēli, kas viņu vajāja: vai labs jāatmaksā ar ļaunu? Piemini, kā es stāvēju Tavā priekšā, par tiem aizlūgdams, lai novērstu no tiem Tavas dusmas (*Antiohs, 52. pam.*).

Dievs mums pavēlēja turēt ienaidu vienīgi pret čūsku, tas ir, pret to, kas jau pašā sākumā pievīla cilvēku un izdzina no paradīzes, — pret sātanu, cilvēku slepkavu. Mums ir pavēlēts turēt ienaidu arī pret midaniešiem (*4. Moz. 25, 17*), tas ir, pret nešķīstajiem izvīrtības un netiklības gariem, kuri sirdī sēj nešķīstas un sliktas domas.

Tikumu un gudrības visaugstākā pakāpe ir saprātīgi darbi bez viltus.

Kādēļ mēs nosodām savus brāļus? Tādēļ, ka necenšamies iepazīt paši sevi. Tiem, kuri aizņēmti ar sevis izzināšanu, nav laika ievērot citu vainas. Nosodi sevi, un tu izbeigsi nosodīt citus.

Nosodi sliktu rīcību, taču pašu darītāju nenosodi.

Mums jāuzskata, ka paši esam grēcīgāki par visiem, un jāpiedod tuvākajam katru nelabu rīcību, bet ienīst vajag tikai sātanu, kurš viņu pavedinājis. Mēdz gadīties — mums kāds šķiet sliktu darām, bet patiesībā tas ir labi, jo darītājam bijis labs nolūks. Turklāt grēku nožēlas durvis ir atvērtas visiem un nav zināms, kurš pa tām ieies pirmais — tu, tiesātājs, vai arī tavs tiesājamais.

Ja tu nosodi tuvāko, māca sirdsskaidrais Antiohs, tad arī tu tiec nosodīts kopā ar viņu par to pašu, ko nosodi viņā. Tiesāt vai nosodīt pienākas nevis mums, bet vienīgi Dievam un Dižajam Soģim, kurš pārzina mūsu sirdis un kaislības, kas slēpjas mūsu dabā.

Un tā, mīļie, neievērosim citu grēkus un netiesāsim, lai nenāktos uzklaut: cilvēku bērniem zobi ir šķēpi un bultas un viņu mēle ir ass zobens (*Ps. 57, 5*).

Jo, kad Tas Kungs atstāj cilvēku viņa paša ziņā, tad sātans gatavs viņu samalt kā dzirnakmens kviešu graudu.

22. Dvēseles aprūpe

Cilvēka ķermenis ir līdzīgs aizdegtai svecei. Tai jāizdeg, tāpat arī viņam jānomirst. Taču dvēsele ir nemirstīga, tāpēc mums vairāk jā rūpējas par dvēseli nekā par miesu: jo ko tas cilvēkam līdz, ka viņš iemanto visu pasauli un zaudē savu dvēseli (*Mk 8, 36*), kuru, kā zināms, ne ar ko pasaulē nav iespējams izpirkt? Ja viena dvēsele pati par sevi ir dārgāka par visu pasauli un laicīgu “paradīzi”, tad nesarūpējieties dārgāka ir Debesu Valstība. Un dvēseli mēs vērtējam augstāk par visu tāpēc, kā saka Makārijs Lielais, ka Dievam Savā garīgajā būtībā nebija labpatiesi sazināties un savienoties ne ar kādu citu redzamu radību kā vien ar cilvēku, kuru Viņš iemīlēja vairāk par visiem Saviem radījumiem.

Bazīlijs Lielais, Grigorijs Teologs, Jānis Zeltamute, Aleksandrijas Kirils, Medeolānas Ambrozījs un citi no jaunības līdz mūža galam bijuši šķīsti; visa viņu dzīve bija veltīta rūpēm par dvēseli, nevis par miesu. Tāpat arī mums visu centību jāveltī dvēselei, bet miesa jāstiprina tikai tam, lai tā palīdzētu spēcīgāk garu. Ja mēs patvaļīgi novārdzināsim savu miesu tiktāl, ka būs novārdzis arī gars, tad tāds slogs būs neapdomīgs, kaut arī domāts tikumu iemantošanai.

Ja Dievam Kungam labpaties, lai cilvēks pats uz savas ādas izbaudītu slimības, tad Viņš Pats arī dos spēku tās izturēt. Tātad slimības nāk nevis no mums pašiem, bet no Dieva.

23. Ar ko jāapgādā dvēsele?

Dvēseli vajag apgādāt ar Dieva Vārdiem: jo Dieva Vārdi, kā saka Grigorijs Teologs, ir eņģeļu maize, no tiem pārtiek arī Dievu alkstošās dvēseles. Bet visvairāk vajag vingrināties Jaunās Derības un Psalmu lasīšanā, kas jādara stāvot. Tas mēdz apskaidrot prātu, kas izmainās Dievišķā pārvērtībā. Sevi jāpieradina tā, lai prāts it kā peldētu Tā Kunga bauslībā, pēc kuras vadoties jāvirza sava dzīve.

Ir ļoti noderīgi lasīt Dievvārdus vienatnē un izlasīt visu Bībeli ar izpratni. Jau par tādu vingrināšanos vien, neskaitot citus labos darbus, Tas Kungs neatstāj cilvēku bez Savas žēlastības, bet gan apdāvina viņu ar spēju izprast. Un tad, kad cilvēks ir apgādājis sevi ar Dieva Vārdiem, viņā rodas izpratne par to, kas ir labs un kas ļauns.

Dieva Vārdu lasīšanai jānotiek vienatnē, lai viss lasītāja prāts būtu iedziļinājies Svēto Rakstu patiesībā un uzņemtu no tā sevī siltumu, kurš vienatnē izraisa asaras; tās savukārt sasilda visu cilvēku, un viņš tiek apveltīts ar garīgām dāvanām, kuras veldzē prātu un sirdi vairāk par jebkādiem vārdiem. Dvēseli vajag apgādāt arī ar zināšanām par Baznīcu, kā tā tiek saglabāta no iesākuma līdz pat šim laikam, ko tā ir pārcietusi tajā vai citā laikā; tas jāzina ne jau aiz vēlēšanās pārvaldīt cilvēkus, bet gan tādiem gadījumiem, ja nāktos sastapties ar pretestību. Taču tas jādara galvenokārt sevis paša labā, lai iegūtu dvēseles mieru, kā māca Psalmu grāmata: kas Tavu bauslību mīlo, tiem ir liels miers (*Ps. 119, 165*).

24. Pārmērīgas rūpes

Pārliedz rūpes par sadzīves lietām raksturīgas neticīgam un mazdūšīgam cilvēkam. Un mūs gaida posts, ja mēs, rūpēdamies paši par sevi, nenostiprināsim savu cerību Dievā, kurš par mums gādā. Ja neattiecinām uz Viņu redzamos, šolaik izmantojam labumus, kā tad varam no Viņa gaidīt tos labumus, kas apsolīti nākamībā? Nebūsim tik mazticīgi, bet, kā teica

Pestītājs: labāk meklēsim papriekš pēc Dieva Valstības, tad mums visas šās lietas taps piemestas (*Mt 6, 33*). Mums labāk nicināt to, kas nav mūsu, tas ir, īslaicīgo un pārejošo, un alkt pēc tā, kas mūsu, tas ir, pēc neiznīcības un nemirstības. Jo tad, kad būsīm neiznīcīgi un nemirstīgi, tiksīm pagodināti skatīt Dievu vaigā, līdzīgi apustuļiem Visdievišķās Apskaidrošanās brīdī, un tiksīm saistīti ar Dievu prātam neaptveramā vienībā līdzīgi debesu prātiem. Jo tapsīm par Dieva bērniem un līdzināsimies eņģeļiem, būdami augšāmcelšanās bērni (*Lk 20, 36*).

Ir kāds ļaunums, saka Salamans Mācītājs, ko esmu novērojis zem saules, kad bagātība tam, kas to sargā, pašam paliek par nelaimi; jo tāda bagātība iet bojā pēc tam, kad viņš velti pūlējies: viņš visu mūžu tumsu ēdis un lielos sirdēstos un vājībā, un dūsmās (*Sal. māc. 5, 12—16*).

25. Dvēseles miers

Dvēseles mieru iegūst ciešanās. Rakstos ir teikts: mēs bijām gājuši ugunī un ūdenī, bet Tu mūs esi izvedis pie atspirgšanas (*Ps. 66, 12*). Tiem, kuri grib labpatikt Dievam, ceļš ejams cauri daudzām ciešanām. Kā lai mēs godājam svētos mocekļus par ciešanām, ko tie izturējuši Dieva dēļ, ja mēs nespējam panest par karsoni?

Nav nekā labāka par mieru Kristū, jo tajā izplēn visi gaisa un zemes garu uzbrukumi: jo mums nav cīnīšanās pret miesu un asinīm, bet pret tām valdībām un varām, pret tiem pasaules valdītājiem šīs pasaules tumsībā, pret ļauniem gariem gaisā (*Ef. 6, 12*).

Tā ir saprātīgas dvēseles pazīme — kad cilvēks gremdē prātu sevī un koncentrējas uz iekšēju darbu.

Tad viņu skar Dieva svētība, un viņā iestājas miers un pēc tā savukārt pārpasaulīgs miers: būt mierā — tas nozīmē būt ar tīru sirdsapziņu; bet pārpasaulīgs miers ir tad, kad prāts sevī skata Svētā Gara svētību. Kā teikts Dieva Vārdos: Salemā (t.i., mierā) ir viņa mājoklis (*Ps. 76, 3*).

Vai var nepriecāties, redzot sauli ar jutekļu acīm? Bet cik daudz lielāks prieks ir tad, kad prāts ar iekšējām acīm skata Kristu, Patiesības Sauli. Tad patiešām priecājas līdzīgi eņģeļiem; tieši par to apustulis ir teicis: mūsu dzīvošana ir debesīs (*Filip. 3, 20*).

Ja kāds nes sevī mieru, tas itin kā ar Dievmielasta karoti smel garīgās dāvanas. Svētie tēvi, iemantojuši iekšēju mieru, Dieva Svētības apskaidroti, dzīvoja ilgi.

Kad cilvēks ieguvis mieru, viņš arī citus spēj apveltīt ar prāta apskaidrības gaismu. Taču vispirms cilvēkam vajag atkārtot šos pravietes vārdus: lai no jūsu mutes neiziet nekautrīgi vārdi (*1. Sam. 2, 3*); un Tā Kunga sacīto: liekuli, izvelc papriekšu baļķi no savas acs, un tad lūko izvilkt skabargu no sava brāļa acs (*Mt 7, 5*).

Šo mieru kā kādu nenovērtējamu dārgumu mūsu Kungs Jēzus Kristus pirms savas nāves atklājis saviem mācekļiem, sacīdams: mieru es jums atstāju, savu mieru es jums dodu (*Jņ 14, 27*). Par to runā arī apustulis: un Dieva miers, kas ir augstāks par visu saprašānu, pasargās jūsu sirdis un jūsu domas Kristū Jēzū (*Fil. 4, 7*).

Tātad mums visas savas domas, vēlmes un darbība jākoncentrē uz to, lai iegūtu Dieva mieru, un kopā ar Draudzi vienmēr sauktin jāsauc: Kungs, mūsu Dievs, Tu mums dosi mieru! (*Jes. 26, 12*)

26. Dvēseles miera saglabāšana

Ar visiem līdzekļiem jācenšas saglabāt dvēseles mieru un nepadoties sašutumam par saņemtajiem aizvainojumiem; lai to panāktu, vajag visādi censties valdīt dusmas un ar uzmanību pasargāt prātu un sirdi no nepiedienīgām kustībām.

Un tāpēc aizvainojumus no citu puses vajag paciest vienaldzīgi un jāiemācās tā noskaņot garu, it kā šie aizvainojumi skartu nevis mūs, bet citus. Tāda vingrināšanās cilvēka sirdij spēj sagādāt klusumu un padarīt to par Paša Dieva mājokli.

Šādas neļaušanās paraugs ir Grigorijs Brīnumdarītājs, kuram publiskā vietā kāda sieva, netikle, pieprasīja samaksu it kā par kopīgo grēku; bet viņš, nemaz uz to nesadusmojies, lēnīgi teica kādam savam draugam: dod ātri tai maksu, cik prasa. Tiklīdz sieva bija saņēmusi netaisno algu, to piemeklēja velna uzbrukums; bet svētais ar lūgšanu aizdzina velnu prom no tās (*“Svēto dzīves”*, 17. nov., *Jauncezarejas bīskapa Grigorija dzīves aprakstā*).

Ja nu nav iespējams izvairīties no sašutuma, tad vismaz jācenšas valdīt mēli, kā Psalmos teikts: esmu tā izmisis, ka nespēju runāt (*Ps. 77, 5*).

Šajā gadījumā varam sev par paraugu ņemt Trimifuntas bīskapu Spiridonu un Sīrijas Efraimu. Pirmais (*“Svēto dzīves”*, 12. dec.) apvainojumu pacieta šādi. Kad pēc Grieķijas ķēniņa izsaukuma viņš ieradās pilī, kāds no klātesošajiem sulaiņiem, noturējis viņu par ubagu, sāka par viņu smieties, neielaida zālē un pēc tam arī iesita pa vaigu. Bīskaps Spiridons, būdams miermīlīgs, paklausot Tā Kunga sacītajam, pagriezta tam arī otru vaigu (*Mt 5, 39*). Sirdsskaidrais Efraims (*“Svēto dzīves”*, 28. janv.), gavēdams tuksnesī, sava mācekļa vainas dēļ palika bez barības: māceklis, nesdams viņam barību, ceļā nejauši sasita trauku. Sirdsskaidrais, ieraudzījis noskumušo mācekli, teica viņam: nebēdājies, brāli, ja jau ēdiens negrib nākt pie mums, tad mēs iesim pie tā; un aizgāja, apsēdās pie sasisā trauka, uzlasīja barību un to ēda — tik nesadusmojams viņš bija.

Bet to, kādā veidā jāuzvar dusmas, var redzēt dižā Paīsija dzīves aprakstā (*“Svēto dzīves”*, 19. jūn.): viņam parādījušos Kungu Jēzu Kristu Paīsijs bija lūdzis atbrīvot viņu no dusmām; un Kristus viņam sacīja: ja gribi reizē uzvarēt dusmas un niknumu, tad it neko neiekāro, nevienu neienīsti, nedz noniecini.

Lai saglabātu dvēseles mieru, vajag raidīt prom no sevis grūtsirdību un censties uzturēt priecīgu, nevis noskumušu garu; kā Siraks teicis: skumjās dažs labs nomiris, un derēt tas neder nekam (*Gudr. 30, 23*).

Kad cilvēkam miesai nepieciešamajās lietās ir liels trūkums, tad grūtsirdību ir grūti pārvarēt. Taču tas, protams, attiecināms uz vājām dvēselēm.

Dvēseles miera saglabāšanas labad vajag arīdzan visādi izvairīties nosodīt citus. Nenosodīšana un klusēšana pasargā dvēseles mieru: kad cilvēks ir tādā noskaņojumā, viņš saņem Dievišķās atklāsmes.

Lai tiktu vaļā no tiesāšanas, vajag ieklausīties sevī, ne no viena nevajag pieņemt svešas domas un jābūt mirušam pret visu.

Dvēseles miera saglabāšanai vajag biežāk ieiet sevī un jautāt: kur es esmu?

To darot, vajag uzmanīt, lai miesas jutekļi, it īpaši redze, kalpotu iekšējam cilvēkam un nenovērstu dvēseli uz materiālām lietām: jo Svētības dāvanas saņem tikai tie, kuri veic iekšējo darbu un kuri ir nomodā par savu dvēseli.

27. Sirds sargāšana

Mums neatslābstoši jāšargā savu sirdi no nepiedienīgām domām un iespaidiem, kā sacījis Teicējs: pāri visam, kas ir jāšargā, sargi savu sirdi, jo no tās iziet dzīvība (*Sak. 4, 23*).

Ja sirds tiek pastāvīgi sargāta, tajā dzimst šķīstība, kurā saskatāms Tas Kungs, kā apliecina mūžīgā Patiesība: svētīgi sirdsšķīstie, jo tie Dievu redzēs (*Mt 5, 8*).

To vislabāko, kas ielījis sirdī, mums bez vajadzības izliet nevajag: jo savāktais var būt drošībā no redzamiem un neredzamiem ienaidniekiem tikai tad, kad tas tiek glabāts sirds dziļumos. Ne visiem uztici savas sirds noslēpumus.

Dievišķās uguns iekvēlināta, sirds verd tikai tad, kad tajā ir dzīvais ūdens; taču, kad tas izlīst, sirds dziest un cilvēks nosalst.

28. Sirds izpausmju pazīšana

Kad cilvēks uzņēmis kaut ko Dievišķu, viņš sirdī priecājas; bet, kad sātānisku,— tad mulst un satraucas.

Saņēmusi kaut ko Dievišķu, kristieša sirds neprasa kādu citu apstiprinājumu no malas — ka tiešām tas ir no Tā Kunga, bet jau pēc pašas šīs darbības pārlicinās par tās debešķīgumu, jo sajūt sevī garīgus augļus: mīlestību, prieku mieru un citus (*Gal. 5, 22*).

Un otrādi — kaut arī sātāns pieņemtu gaismas eņģeļa izskatu (*2. Kor. 11, 14*) vai iedvestu šķietami labas domas, tomēr sirds aizvien jauš kaut kādu neskaidrību un nemieru. To izskaidrojot, svētais Ēģiptes Makarijs saka: kaut arī sātāns liktu skatīt gaišas parādības, taču pie laba iznākuma tas nespēj novest: šī ir tā drošā pazīme, kas viņu atklāj. Lūk, pēc šiem atšķirīgajiem sirds stāvokļiem cilvēks var saprast, kas ir Dievišķais un kas sātāniskais, kā par to raksta svētais Grigorijs, Sinajas bīskaps: no iedarbības, ko izraisījusi tavā dvēselē atspīdējusi gaisma, spēsi pazīt, vai tā ir no Dieva vai sātāna.

29. Kristus Gaisma

Lai sirdī saņemtu un ieraudzītu Kristus Gaismu, vajag, cik iespējams, novērsties no redzamām lietām. Iepriekš attīrot dvēseli ar grēku nožēlu un labajiem darbiem un ticībā uz Krustāsisto aizverot miesīgās acis, jāiegremdē prāts sirds dziļumos, kur sauktin jāpiesauc mūsu Kunga Jēzus Kristus vārds; un tad atbilstoši uzcītībai un dedzībai, ar kādu gars tiecas pie mīlotā, cilvēks piesauktajā vārdā rod baudījumu, kurš iekvēlina vēlēšanos meklēt augstāko apskaidrību.

Kad prāts pēc tādas vingrināšanās sāk uzturēties sirdī, tad uzaust Kristus Gaisma, apgaismodama dvēseles namu ar savu Dievišķo spožumu, kā saka pravietis Malakija: bet jums, kas Manu vārdu bīstaties, uzlēks taisnības saule (*Malak. 3, 20*).

Šī Gaisma reizē arī ir Dzīvība; pēc Evaņģēlijā teiktā: Viņā bija dzīvība, un dzīvība bija cilvēku gaisma (*Jņ 1, 4*).

Kad cilvēks iekšēji vēro mūžīgo Gaismu, viņa prāts ir tīrs un sevī nesatur jutekļiem uztveramos tēlus, bet, būdams pilnībā iegrimis neradītās labestības vērošanā, tas aizmirst visu materiālo, negrib redzēt arī sevi, bet vēlas paslēpties zemes sirdī, lai tikai nezaudētu šo patieso labumu — Dievu.

30. Patvaļīgas domas un miesas tieksmes

Mums jācenšas būt brīviem no nešķīstām domām, it īpaši, kad vērsamies pie Dieva ar lūgšanu. Jo smārds nav savienojams ar smaržu. Tāpēc vajag atvairīt grēcīgo domu un tieksmju pirmo uzbrukumu un aizmēzt tās no mūsu sirds augsnes. Kamēr Bābeles bērni, proti, ļaunās domas un tieksmes, vēl ir mazuļi, tās vajag triekt un sadragāt pret akmeni, kas ir Kristus; bet īpaši svarīgi ir sagraut trīs kaislības: nesātību ēšanā, mantrausību un godkāri, ar kurām sātāns manījās kārdināt pat Pašu mūsu Kungu Jēzu Kristu tuksnesī Viņa pārbaudījumu beigās.

Sātāns, uzglūnēdams no sava aizsega kā lauva (*Ps. 10, 8—9*), slepus izliek mums nešķīstu un bezdievīgu domu tīklus. Tos, tiklīdz pamanām, vajag nekavējoties saraut ar dievbijīgu pārdomu un lūgšanu palīdzību.

Nepieciešama piepūle un liela modrība, lai Psalmu dziedāšanas laikā mūsu prāts būtu saskaņā ar sirdi un lūpām un lai lūgšanas vīrakam nepiejauktos nejauka smirdoņa. Jo Tas Kungs noraida nešķīstu domu pārņemtu sirdi. Baušļos teikts: tev nebūs art ar vērsi un ēzeli kopā (*5. Moz. 22, 10*), tas ir, nepienes lūgšanu kopā ar šķīstu un nešķīstu domu.

Centīsimies līdzināties Dāvidam, kurš saka: ik rītus es iznīcināšu visus bezdievjus zemē, lai izdeldētu no Tā Kunga pilsētas visus ļauna darītājus (*Ps. 101, 8*). Likums aizliedza nešķīstam ieiet Tā Kunga namā. Šis nams esam mēs, un Jeruzaleme ir mūsos. Bezdievji — tās ir mūsu sirdī slēptās čūskveidīgās domas. Piesauksim arī mēs Kungu līdz ar viņu: izglāb manu dvēseli

no viņu ļaundarbības (*Ps. 35, 17*); izklīdini tautas, kam tīk karot (*Ps. 68, 31*), lai arī mēs dabūtu dzirdēt: kad Tu mani piesauci bēdās, tad Es tevi izglābu (*Ps. 81, 8*).

Nemītiģi dienu un nakti ar asarām mefīsimies zemē Dieva labestības priekšā, lai šķīsta mūsu sirdis no katras ļaunas domas, lai mēs varētu pienācīgi mērot mūsu aicinājuma ceļu un tīrām rokām pienest Viņam mūsu kalpošanas veltes.

Ja mēs nepiekrītam sātana iedvestajām ļaunajām domām, tad mēs darām labu. Nešķīstajam garam ir stipra ietekme tikai uz kaislīgajiem; bet pie tiem, kuri attīrījušies no kaislībām, viņš pieklūst tikai no malas jeb ārēji.

Vai gan jaunības gados cilvēkam ir iespējams degt un nesamulst no kaislīgām domām? Taču vajag lūgt Dievu To Kungu, lai grēcīgu kaislību dzirkstele apdzistu pašā sākumā. Tad kaislību liesma cilvēkā nepieņemsies spēkā.

31. Vēriba pašam pret sevi

Tam, kurš iet vēribas ceļu, nevajag uzticēties tikai savai sirdij, bet savas sirds izpausmes un savu dzīvi vajag samērot ar Dieva baušļiem un ar to askētu dzīvi, kuri šādu cīņu tika veikuši. Šis līdzeklis dod iespēju gan veiksmīgāk atbrīvoties no nelabā, gan skaidrāk saskatīt patiesību.

Vērīgā cilvēka prāts ir kā sargkareivis jeb iekšējās Jeruzalemes vienmēr modrais uzraugs. Stāvēdams garīgās vērošanas aug-stumos, tas ar sirdsšķīstām acīm noraugās uz naidīgajiem spēkiem, kuri ielenc viņa dvēseli un cenšas tai pielavīties, kā teikts Psalmu grāmatā: mana acs ... uzlūko manus ienaidniekus (*Ps. 54, 9*).

Viņa acij nav apslēpts nedz sātans, kurš staigā apkārt, kā lauva rūkdams, un meklē, ko varētu aprīt (*1. Pēt. 5, 8*), nedz nelabvēļi, kuri uzvelk savu stopu, lai tumsā izšautu uz tiem, kas skaidri savās sirdīs (*Ps. 11, 3*).

Svētie tēvi māca, ka katram cilvēkam stāv klāt divi eņģeļi: viens labais, otrs — ļaunais. Labais eņģelis ir rāms, lēnīgs un kluss. Kad viņš ienāk cilvēka sirdī, tad runā ar to par taisnību, šķīstību, godīgumu, mieru, par katru labu darbu un par katru tikumu. Kad esi to sajutis savā sirdī, tad acīmredzot tevī ir patiesības eņģelis. Bet netaisnais gars ir skaudri žultains, cietsirdīgs un neprātīgs. To, ka viņš ienācis tavā sirdī, nosaki pēc viņa darbiem.

Uzmanī sevi, mans mīļais, saka Sīrijas Īzaks, un, darbu nepārtraucot, turi acu priekšā gan tev uzliktās ciešanas, gan tuksneša vietu, kurā tu dzīvo, gan tava prāta smalkumu kopā ar rupjo izziņas spēju, gan ilgstošo klusēšanu kopā ar daudzajiem dziedināšanas līdzekļiem jeb kārdinājumiem, kurus tev iekšējā cilvēka atvесеļošanai sūta reizēm īstenais Dziednieks, reizēm arī ļaunie gari, un dažkārt tie ir slimības un ķermeņa nopūlēšana, bet dažreiz baisas domas, kas rodas tavā dvēselē, un šausminoši atgādinājumi par to, kas sagaida beigās; dažreiz tiek dots svētīgais siltums un saldās asaras, un garīgs prieks, un līdzīgas lietas. Un tagad — vai tu visos šajos apstākļos itin pilnīgi saskati, ka tava vāts sākusī dzīt un aizvilkties, tas ir, kaislības sākušas pierimt? Iegaumē zīmīgo un nepārtraukti iedziļinies pats sevī, un skaties, kuras kaislības, pēc taviem novērojumiem, noplok tavā priekšā, kuras ir izskaustas un tevi pavisam pametušas, kuras sākušas aprimt, tavai dvēselei atspīrgstot, nevis tikai pazūdot to izraisītājiem, un kuras tu esi iemācījies pārvarēt ar savu saprātu, nevis tikai atņemot sev kaislības cēloņus. Un vēl uzmanīgi pavēro, vai tu visā pilnībā saskati, ka tava pūžņojošā vāts sākusī apaugt ar dzīvu miesu, kas ir dvēseles miers; un kuras kaislības ar kādu laika atstarpi tevi neganti vajā viena pakaļ otrai; vai tās ir miesas vai dvēseles kaislības, vai abējādas un jauktas, un vai tās tikai kā nespēcīgas iet cauri atmiņai vai uzbrūk dvēselei stipri, un kā uzbrūk — pavēlnieciski vai zagšus; kā uz tām noraugās ķēniņš — prāts, šis jūtu pavēlnieks; vai dodas kaujā, kad tās nāk virsū, un piesaka viņām karu, un noved tās ar savu stingrību līdz spēku izsīkumam, vai arī tās redzēdams neredz un vispār neliekas par tām ne zinis; un kuras no vecajām kaislībām ir palikušas, un kuras uzradušās no jauna; pie tam — vai kaislības uznāk dzīvu tēlu veidā vai arī sajūtā — bez dzīvajiem tēliem, un atmiņā — neuzjundot kaislības,

neprātojot par tām un neuzbudinoties. Lūk, tā var noteikt, cik dvēsele vesela (*Sīrijas Īzaks, 45. pam. 76.1.*).

Un tāpēc, sekojot Dievišķā Pāvila mācībai, tāds cilvēks saņem visus Dieva ieročus, lai varētu pretī stāties ļaunā dienā (*Ef. 6, 13*), un ar šiem ieročiem, Dieva Svētībai palīdzot, atsit redzamos uzbrukumus un pieveic neredzamos karotājus.

Šī ceļa gājējam nevajag novērst uzmanību uz dažādām baumām, kuru dēļ galva var būt aizņemta ar dīkām un nīcīgām domām un atmiņām, bet jābūt ļoti uzmanīgam pret sevi.

Šajā ceļā jo sevišķi jāuzmanās no atskatīšanās uz citu darbiem, lai par tiem ne domātu, ne runātu; kā teikts Psalmu grāmatā: ar savām lūpām nepieminēšu viņu — elku pielūdzu un varmāku — vārdus un darbus (*Ps. 16, 4*), bet vajag lūgt To Kungu: šķīstī mani no apslēptām vainām, pasargi savu kalpu arī no tīšiem grēkiem (*Ps. 19, 13—14*).

Lai saglabātu uzmanību, vajag noslēgties sevī, pēc Tā Kunga vārdiem: ceļā nesveiciniet nevienu (*Lk 10, 4*), tas ir, bez vajadzības nerunāt, ja nu vienīgi kāds skrien tev nopakaļ, lai dzirdētu no tevis ko derīgu.

Sastaptus vecajos vai brāļus pieklājas godināt, palokoties viņu priekšā, acis vienmēr turot aizvērtas.

32. Atsacīšanās no pasaules

Dieva bijāšana tiek iegūta tad, kad cilvēks, atteicies no šīs pasaules un visa, kas ir pasaulē, visas savas domas un jūtas būs pievērsis vienai vienīgai Dieva likumu aptveršanai un garīgi viss būs iegrimis Dieva vērošanā un svētajiem apsolītās svētlaiques izjūtā.

Nevar atteikties no pasaules un sasniegt tādu stāvokli, ka iespējams vērot garīgas lietas, paliekot pasaulē. Jo, iekams kaislības nav rimušas, nevar iegūt dvēseles mieru. Taču kaislības nenorimst, kamēr ap mums atrodas lietas, kuras izsauc kaislības. Lai nonāktu pilnīgā bezkaislībā un panāktu pilnīgu dvēseles klusēšanu, vajag daudz un ilgi nodoties garīgām pārdomām un lūgšanai. Bet kā gan iespējams visaptveroši un mierīgi gremdēties Dieva vērošanā, apgūstot Viņa likumus un ar visu dvēseli traukties pie Viņa kvēlā lūgšanā, paliekot neapklusināmajā pasaulē karojošo kaislību troksnī? Pasaule guļ ļaunumā.

Neatbrīvojusies no pasaules, dvēsele nespēj mīlēt Dievu patiesi. Jo sadzīviskais, runājot sirdsskaidrā Antioha vārdiem, tai ir tāds kā pārsegs. Ja mēs dzīvojam svešā pilsētā, saka tas pats skolotājs, un mūsu pilsēta atrodas tālu no šīs pilsētas un ja mēs pazīstam mūsu pilsētu, tad kālab mēs kavējamies svešajā pilsētā un iekopjam sev tajā druvas un mājokļus? Un kā lai mēs dziedam Tā Kunga slavas dziesmu, atrazdamies svešajā zemē? Šīs pasaules kundzība pieder citam, proti, šolaiku valdniekam (*15. pam.*).

33. Cīņi

Pāri mēram cīņus uzņemties nevajag, bet vajag censties, lai draugs — mūsu miesa — būtu uzticama un spējīga īstenot tikumus. Vajag iet vidusceļu, negriezties ne uz labo, ne kreiso pusi (*Sak. 4, 27*); un garam vajag dot garīgo, miesai — miesīgo — to, kas nepieciešams laicīgās dzīves uzturēšanai, un sabiedriskajai dzīvei to, ko tā likumīgi pieprasa; kā teikts Svētajos Rakstos: dodiet ķeizaram, kas ķeizaram pieder, un Dievam, kas Dievam pieder (*Mt 22, 21*).

Pret savu dvēseli jābūt iecietīgiem tās vājuma un nepilnību dēļ, jāpacieš savi trūkumi tāpat, kā paciešam svešus, taču nedrīkst ļauties slinkumam, bet jāpamudina sevi tiekties pēc labākā.

Ja tev ir gadījies lietot par daudz pārtikas vai izdarīt ko citu līdžīgu — cilvēciskajai vājībai radniecīgu, nesatraucies un vienam kaitējumam nepieliec vēl otru, bet gan vīrišķīgi uzvedini sevi uz labošanu un pa to laiku centies saglabāt dvēseles mieru — atbilstoši

apustuļa teiktajam: svētīgs ir tas, kurš sevi pašu netiesā tajā, ko viņš tur par labu (*Rom. 14, 22*).

Tā pati nozīme ietverta arī Pestītāja vārdos: ja jūs neatgriezieties un netopat kā bērni, tad jūs nenāksit Debesu Valstībā (*Mt 18, 3*).

Cīņiņos vai slimībās izvārgušo miesu mēreni jāstiprina ar miegu, barību un dzērienu, pat neievērojot laiku. Pēc Jaira meitas augšāmcelšanās Jēzus Kristus tūdaļ pavēlēja dot tai ēst (*Lk 8, 55*).

Ikvienu panākumu jebkādā jomā mums vajag piedēvēt Tam Kungam un līdz ar pravieti teikt: ne mums, Kungs, ne mums, bet Tavam vārdam dod godu (*Ps. 115, 1*).

Līdz kādiem 35 gadiem jeb līdz dzīves vidum šai pasaulē cilvēks mēdz izcīnīt lielu cīņu par sevis saglabāšanu, un daudzi šajos gados nenoturas tikumos, bet novirzās no pareizā ceļa, paklausot savām vēlmēm, kā liecina bīskaps Bazilijs Lielais: daudzi kopš jaunības daudz sakrājuši, bet, dzīves vidū būdami, to visu zaudējuši, neizturot nemieru, ko sacēlušas netaisnības garu uzsūtītās kārdināšanas. Un tādēļ, lai nepiedzīvotu tādu pārvērtību, jānostāda sevi itin kā uz sevis pārbaudīšanas un uzmanīgas novērošanas svariem, kā māca svētais Sīrijas Īzaks: katram pieklājas savu dzīvošanu kā ar svariem izsvērt.

34. Grēku nožēlošana

Tam, kurš vēlas glābties, sirdi vienmēr jātur satriektībā un gatavībā nožēlot grēkus — kā teikts Psalmu grāmatā: upuri, kas patīk Dievam, ir satriekts gars; salauztu un satriektu sirdi Tu, Dievs, nenoraidīsi (*Ps. 51, 19*).

Tādā gara satriektībā cilvēks netraucēti, bez raizēm var izkļūt cauri lepnā sātana viltīgajām lamatām, kurš visas pūles veltī tam, lai saceltu nemieru cilvēka garā un nemierā iesētu savas nezāles; kā teikts Evaņģēlijā: Kungs, vai tu neesi labu sēklu sējis Savā tīrumā? No kurienes tad radusies nezāle? Un Viņš tiem sacīja: to ienaidnieks darījis (*Mt 13, 28*).

Taču, kad cilvēks cenšas uzturēt sevī pazemīgu sirdi un miera, nevis satraukuma pilnas domas, tad visas ienaidnieka lamatas mēdz būt veltīgas, jo, kur ir domu miers, tur atdusas Pats Dievs Tas Kungs — un Salemā (mierā) ir Viņa telts (*Ps. 76, 3*).

Grēku nožēla aizsākas ar Dieva bijāšanu un vērtīgumu, kā saka svētais mocekļis Bonifācijs: no Dieva bijāšanas dzimst vērtība, bet vērtība ir iekšējā miera māte, no tā savukārt dzimst sirdsapziņa, kas noved pie tā, ka dvēsele skata savu neglītumu itin kā dzidrā un nesaduļķotā ūdenī, un tā sāk dīgt un iesakņoties grēku nožēla.

Visā mūža garumā mēs ar savām apgrēcībām vairāk vai mazāk aizvainojam Dieva diženumu, un tāpēc mums vienmēr jābūt pazemīgiem Viņa priekšā, lūdzot atlaist mūsu parādus.

Jautājums. Vai cilvēkam, kurš ticis apveltīts ar svētību, ir iespējams piecelties pēc krišanas grēkā?

Atbilde. Ir iespējams, kā teikts Psalmu grāmatā: mani grūdin grūda, lai es kristu, bet Tas Kungs man palīdzēja (*Ps. 118, 13*); jo, kad pravietis Nātans norādīja Dāvidam uz viņa grēku, viņš, grēku nožēlojis, tūdaļ saņēma piedošanu (*2. Sam. 12, 13*).

To apstiprina arī gadījums ar kādu eremītu, kurš, aizgājis pēc ūdens, pie avota krita grēkā ar sievu un, atgriezies cellē, apzinādamies savu grēku, atkal, tāpat kā agrāk, atsāka askētisku dzīvi, nepieņemdamas ienaidnieka padomus, kurš viņam iztēloja grēka smagumu un vedināja viņu prom no askētiskās dzīves. Šo notikumu Dievs atklāja kādam tēvam un lika uzslavēt grēkā kritušo brāli par tādu uzvaru pār sātanu.

Kad mēs patiesi nožēlojam mūsu grēkus un no visas sirds vērsamies pie mūsu Kunga Jēzus Kristus, Viņš par mums priecājas, rīko svētkus un sasauc uz tiem Viņam tīkamos Spēkus, rādot tiem drahtu, kuru Viņš no jauna atguvis, tas ir, Savu Ķēnišķo tēlu un līdzību. Paceldams uz kamiešiem pazudušo avi, Viņš to atved pie Sava Tēva. Mājoklī, kurā mīt visi

gavilējošie, Dievs iekārto arī grēkus nožēlojušo dvēseli — kopā ar tiem, kuri nebija Viņu atstājuši.

Tad nu nebūsim nolaidīgi — vērsīsimies jo drīz pie mūsu labestīgā Valdnieka un neieslēsim vieglprātībā un izmisumā mūsu neskaitāmo un smago grēku dēļ. Izmisums ir sātana vispilnīgākais prieks. Tas ir grēks, kurš ved nāvē, kā teic Raksti (*1. Jņ. 5, 16*). Ja tu neļausies bezcerībai un nolaidībai, saka Barsanufijs, tad redzēsi brīnumus un slavēsi Dievu — kā Viņš pārvērš tevi, pelnījušu nebūt, tādā, kam lemts būt (t. i., no grēcinieka taisnajā).

Nožēlot grēku, cita starpā, nozīmē to vairs nedarīt. Kā jebkurai slimībai ir sava ārstēšana, tā arī ikvienam grēkam — grēksūdze.

Tā tad bez šaubīšanās stājies pie grēku sūdzēšanas — un grēksūdze būs tev par aizbildni Dieva priekšā. Nepārtraukti atkārto šo sirdsskaidrā Antioha lūgšanu: Valdniek, Tavas bezgalīgās labestības iedrošināts, atļaujies no manas nejaukā mutes un nešķīstām lūpām pienest Tev šo lūgšanu: piemini, ka esi piesaucis Tavu Svēto Vārdu pār mani un esi mani izpircis, samaksādams ar Savām Asinīm, ka esi mani apzīmējis ar Tava Svētā Gara saderināšanās zīmi un esi izvedis mani no manu noziegumu dziļumiem, lai jel ienaidnieks mani nenolaupa. Jēzu Kristu, aizstāvi mani un esi man stiprs palīgs cīņā, jo esmu iekāres vergs, un tā mani apkaro. Taču Tu, Kungs, nepamet mani, zemē notriektu, sodot par maniem nodarījumiem: atsvabini mani, Valdniek, no pasaules varenā netaisnās verdzības un liec man iegaumēt Tavus baušļus. Mans Kristus — manas dzīves ceļš, Tavs vaigs ir manu acu gaisma. Dievs, Valdnieks un Kungs, neļauj manām acīm pacelties lepnībā un aizcel no manis nejauko iekāri; aizstāvi mani ar Tavu Svēto roku. Iegribas un iekārošanas lai mani nepārmāc, un nenodod mani bezkaunīgai dvēselei. Liec manī atspīdēt Tava vaiga gaismai, Kungs, lai mani nepārņem tumsa un tajā staigājošie lai mani nenolaupa. Nedod, Kungs, neredzamajiem zvēriem dvēseli, kas Tev grēkus izsūdz. Nepieļauj, Kungs, lai sveši suņi savainotu Tavu kalpu. Pagodini mani ar Tava Svētā Gara apmeklējumu un padari mani par Tava, Svētais Tēvs, Kristus namu. Maldos nokļīdušo ceļa vadoni, vadi mani ceļā, lai es nenovirzos pa kreisi. Tīkoju raudzīties, Kungs, Tavā vaigā. Dievs, vadi mani ceļā ar Tava vaiga gaišumu. Dāvini man, tavam kalpam, asaru avotu un dod Tavam radījumam Svētā Gara rasu, lai es nenokalstu kā vīģes koks, kuru Tu nolādēji: un lai jel asaras ir mans dzēriens un lai jel lūgšana ir mans ēdiens. Vērs, Kungs, manu raudāšanu priekā un pieņem mani Tavās mūžīgajās teltīs. Lai mani, Kungs, piemeklē Tava žēlastība, un Tavs dāsnums lai nāk pār mani, un atlaid visus manus grēkus. Jo Tu esi īstenais Dievs, kurš piedod noziegumus. Un nepieļauj, Kungs, lai manu daudzo likumpārkāpumu dēļ Tavu roku darbs kristu kaunā, bet, Valdniek, ar Tavu Vienpiedzimušo Dēlu, mūsu Pestītāju, sauc mani augstībā. Un piecel mani, gulošo, kā muitnieku Leviju, un atdzīvini mani, grēku nonāvēto, kā atraitnes dēlu. Jo vien Tu esi mirušo augšāmcelšanās, un Tev gods pienākas mūžīgi. Āmen. (*Antiohs, 77. pam.*)

35. Gavēnis

Gavēnis nozīmē ne vien to, ka jāēd reti, bet arī to, ka jāēd maz; un nevis to, ka jāēd vienu reizi, bet to, ka nevajag ēst daudz. Nesaprātīgs ir tas gavētājs, kurš gaida noteikto stundu un, maltītes stundai pienākot, nesātīgi — gan ar miesu, gan ar prātu viss nododas ēšanai.

Kas attiecas uz pārtiku, jāseko, lai netiktu šķiroti garšīgi un negaršīgi ēdieni. Ar prātu apveltītajā cilvēkā šī dzīvniekiem raksturīgā īpašība nav slavējama. Bet no tīkamajiem ēdieniem mēs atsakāmies tāpēc, lai nomierinātu neapvaldāmo miesu un dotu brīvību gara lidojumam.

Patiess gavēnis ir ne tikai miesas vārdzināšana, bet arī tas, ka maizes daļu, ko tu pats gribētu apēst, atdotu izsalkušajam. Svētīgi izsalkušie, jo tie tiks paēdināti (*Mt 5, 6*). Askētisko cīniņu iedibinātājs un mūsu Pestītājs Kungs Jēzus Kristus pirms došanās cilvēces izpirkšanas cīņā stiprināja sevi ar ilgstošu gavēni. Arī visi askēti, uzsākot darbu Tam Kungam, bruņojās ar gavēni un krusta ceļu uzsāka ne savādāk, kā gavējot. Panākumus pašizliedzībā viņi vērtēja tieši pēc sasniegumiem gavēšanā.

Svētie cilvēki neuzsāka stingro gavēni uzreiz, bet pakāpeniski un pamazām kļuva spējīgi iztikt ar vispieticīgāko ēdienu. Sirds-skaidrais Dorotejs, radinādams savu mācekli Dosifeju pie gavēšanas, pakāpeniski atņēma no viņa galda pa daļiņai, tā ka no četrām mārčiņām viņa ikdienas pārtikas devu beidzot samazināja līdz astoņām lotēm maizes (1 lote — 12,8 g; 1 mārčiņa — 32 lotes).

Ar visu to svētie gavētāji, citiem par izbrīnu, nepazina nogurumu, bet vienmēr bija moži, stipri un gatavi darbam. Slimības viņus piemeklēja reti, un dzīve ritēja ārkārtīgi ilgi.

Gavētāju miesai topot aizvien smalkākai un vieglākai, garīgā dzīve tuvojas pilnībai un atklāj sevi brīnumainās parādībās. Tad gars veic savu darbību it kā bezmiesīgā miesā. Ārējās sajūtas it kā aizveras, un prāts, atraudamies no zemes, traucas debesīs un pilnīgi iegrimst garīgās pasaules vērošanā.

Tomēr ne jau katrs spēs uzņemties stingros atturības noteikumus visās jomās vai atņemt sev visu, kas varētu kalpot vājību mazināšanai. Kas to spēj saņemt, tas lai saņem (*Mt 19, 12*).

Ēdienu katru dienu vajag lietot tik daudz, lai miesa pēc iestiprināšanās kļūtu dvēselei par draugu un palīgu tikumos; citādi var būt, ka, miesai pagurstot, novājinās arī dvēsele.

Piektdienās un trešdienās, it īpaši četru gavēņu laikā, ēd vienreiz dienā, un Tā Kunga eņģelis tevi neatstās.

36. Modrība kārdinājumos

Dažreiz pieklājas un nepieciešams būt bērnam, bet dažreiz — lauvai, sevišķi tad, kad pret mums saceļas kaislības vai nešķīstie gari, jo mums nav cīnīšanās pret miesu un asinīm, bet valdībām un varām, pret pasaules valdītājiem šīs pasaules tumsībā, pret ļauniem gariem gaisā (*Ef. 6, 12*).

Mums vienmēr jābūt uzmanīgiem pret sātana uzbrukumiem; jo vai mēs varam cerēt, ka tas mūs atstās nekārdinātus, ja neatstāja pat Pašu askētisko cīniņu Iedibinātāju un mūsu ticības Aizsācēju un Piepildītāju Kungu Jēzu Kristu? Pats Kungs teica apustulim Pēterim: Sīmani, Sīmani, redzi? Sātanam ir ļoti iegribējies jūs sijāt kā kviešus (*Lk 22, 31*).

Tad, lūk, mums vienmēr pazemībā jāpiesauc Kungs un jālūdz, lai nepieļauj nākt pār mums kārdināšanai pāri mūsu spēkiem, bet lai atpestī mūs no ļaunā. Jo, kad Tas Kungs atstāj cilvēku viņa paša ziņā, tad sātans gatavs viņu samalt miltos kā dzirnakmens kviešu graudu.

37. Noslēgšanās un klusēšana

Visvairāk sevi vajag greznot ar klusēšanu; Ambrozijs, Mediolānas bīskaps, saka: es daudzus esmu redzējis izglābjamies klusējot, bet nevienu — daudz runājot. Un vēl kāds no tēviem saka, ka klusēšana ir nākamības noslēpums, bet liekvārdība — šīs pasaules ierocis.

Tu tikai klusībā un uzmanībā sēdi cellē un visiem līdzekļiem centies tuvināt sevi Tam Kungam, bet Tas Kungs ir gatavs tevi no cilvēka pārvērst par eņģeli: Es uzlūkoju nabagu, un kam sagrauzts gars, un kas manu vārdu bīstas (*Jes. 66, 2*).

Kad mēs piekopjam klusēšanu, tad ienaidnieks — sātans neko nespēj padarīt apslēptajam sirds cilvēkam: taču te jāsaprot klusēšanu apziņā.

Šāda pārbaudījuma laikā visu savu pašāvēību jāliek uz Dievu To Kungu, kā māca apustulis: visu savu zūdišanos metiet uz Viņu, jo Viņš gādā par jums (*1. Pēt. 5, 7*).

Viņam šajā pārbaudījumā jābūt pastāvīgam, sekojot svētā klusētāja un vientuļnieka Jāņa paraugam (*“Svēto dzīves”, 3. dec.*), kuru šajā ceļā stiprināja šādi Dievišķie vārdi: es tevi neatstāšu un tevi nepametīšu (*Ebr. 13, 5*).

Ja nu, dzīvojot klosterī un pildot uzliktos paklausības pienākumus, ne vienmēr iespējams palikt vienatnē un klusēt, tad kaut vai kādu laiku, kas atlicis pēc šiem darbiem, jāveltī nošķirtībai un klusēšanai, un par šo mazumiņu Dievs Tas Kungs nekavēsies nosūtīt Savu svētīgo žēlastību.

Vientuļība un klusēšana rada aizkustinājumu un lēnprātību; šī pēdējā iedarbojas uz cilvēka sirdi līdzīgi rāmajam Siloamas ūdenim, kas plūst bez trokšņa un skaņas, kā saka pravietis Jesaja: Siloamas ūdeņi, kas lēni tek (*Jes. 8, 6*).

Atrašanās cellē klusējot, vingrinoties, lūdzot Dievu un apgūstot baušļus dienu un nakti, padara cilvēku svētbijīgu; jo, pēc svēto tēvu vārdiem, mūka celle ir Bābeles krāsns, kurā trīs jaunekļi sastapuši Dieva Dēlu.

38. Pilnīga klusēšana

Sirdsskaidrais Barsanufijs māca: kamēr kuģis atrodas jūrā, tam nākas ciest likstas un vēju brāzmas; bet, kad tas aizklūst līdz rāmajai un klusajai ostai, ne likstas un bēdas, ne vēju brāzmas to vairs nebaida — tas paliek, rāmi stāvot klusumā. Tāpat arī tev, mūkam, sagaidāmas likstas un bēdas, un domu vēju brāzmas, kamēr atrodi cilvēkos; bet, kad sasniegsi klusumu, tev vairs nav no kā baidīties (*Barsanufijs, 8., 9. atbilde*).

Pilnīga klusēšana ir krusts, kurā cilvēkam sevi jāpiesit ar visām kaislībām un kārbām. Taču padomā, cik daudz zaimu un apvainojumu pārcieta mūsu Valdnieks Kristus, pirms uzkāpa krustā. Tāpat arī mums nav iespējams panākt sevī pilnīgu klusumu un cerēt uz svētuma pilnību, ja nebūsim cietuši kopā ar Kristu. Jo, saka apustulis, ja līdz ar Viņu ciešam, mēs līdz ar Viņu tiksim arī pagodināti (*Rom. 8, 17*). Cita ceļa nav.

Tam, kurš nonācis pilnīgā klusumā, noteikti jāatceras, kāpēc nācis, lai viņa sirds nenomaldītos uz ko citu.

39. Darbīgā un apcerīgā dzīve

Cilvēks sastāv no dvēseles un miesas, un tāpēc viņa dzīves gājumā jābūt miesīgai un garīgai darbībai — pašai dziedzībai un apcerei.

Darbīgās dzīves ceļu veido: gavēnis, atturība, nomods, ceļos mešanās, lūgšanas un pārējā miesas askēze, kas veido šauro un sūro ceļu, kurš, pēc Dieva teiktā, aizved uz mūžīgo dzīvību (*Mt 7, 14*).

Viedīgi apcerīgās dzīves ceļu veido prāta pacelšana Dieva Tā Kunga augstumos, sirds vērīgums, prāta lūgšana un tādu vingrinājumu rezultātā — garīgo lietu skatīšana.

Katram, kurš vēlas iet garīgās dzīves ceļu, jāsāk ar askēzi un tikai pēc tam var pāriet pie apceres, jo bez pašai dziedzības darbiem pie apceres nonākt nevar.

Darbīgā dzīve attīra mūs no grēcīgām kaislībām un paceļ mūs līdz pašai dziedzības pilnības pakāpei, un ar to pašu sagatavo mums ceļu uz apcerīgo dzīvi. Šādu dzīvesveidu var uzsākt tikai attīrītie no kaislībām un pilnīgie — kā tas izriet no Svēto Rakstu vārdiem: svētīgi sirdsšķīstie, jo tie Dievu redzēs (*Mt 5, 8*), un no svētā Grigorija Teologa vārdiem: uzsākt gremdēšanos garīgās pasaules apcerē nav bīstami tikai pieredzē vispilnīgākajiem.

Tā Draudze, godinādama svētītāju Nikolaju, dzied: visupirms izcīnītajiem klusēšanas un viltus domu apkarošanas darbiem tu esi pievienojis Dievapdomu un ar Dievapdomu esi iemantojis saprāta pilnību, tajā uzdrīkstēdamies sarunāties ar Dievu un eņģeļiem.

Apcerīgās dzīves uzsākšanai jāpieiet ar bijāšanu un drebēšanu, ar sagrauztu sirdi un pazemību, daudzkārt izzinot Svētos Rakstus, turklāt, ja iespējams atrast, kāda prasmīga stareca vadībā; un nevis pārgalvīgi un patvalīgi: jo pārdrošībā arī visgudrais, pēc Sinajas Grigorija vārdiem, kas augstprātībā tiecas iegūt vairāk par to, kas pienākas, spiež sevi nobriest līdz tam pirms laika. Un vēl: ja iedomā kāds lolo sapni sasniegt augstumus, tāds nevis patiesību, bet sātana vēlmi ieņēmis — tādu sātans itin veikli notver savos tīklos kā savu kalpu.

Ja nu nav iespējams atrast padomdevēju, kurš spētu ievadīt apcerīgajā dzīvē, tad jāvadās pēc Svētajiem Rakstiem, jo pats Tas Kungs mums pavēl mācīties no Svētajiem Rakstiem, sacīdams: meklējiet Rakstos... jo tur iekšā jums ir mūžīgā dzīvība (*Jņ 5, 39*).

Tāpat jāpūlas pārlasīt svēto tēvu rakstus un, cik iespējams, jācenšas izpildīt to, ko tie māca, un tādējādi no darbīgās askēzes pamazām kāpt augstāk — līdz vērīgi apcerīgās dzīves pilnībai.

Jo, pēc svētā Grigorija Teologa vārdiem (*sprediķis Pashas svētkos*), pats labākais darbs ir, kad mēs katrs patstāvīgi sasniedzam pilnību un Dievam, kurš mūs aicina, pienesam dzīvu, svētu, vienmēr un visā svētītu upuri.

Darbīgo askēzi nevajag atmet arī tad, kad cilvēks tur guvis panākumus un jau iegājis garīgajā apcerē, jo tā veicina vērīgi apcerīgo dzīvi un dara to cildenu.

Iekšēji vērīgās un apcerīgās dzīves ceļā nedrīkst padoties un no tā atteikties tāpēc vien, ka cilvēki, kuri pieķērušies ārīšķīgajam un jutekliskajam, ar saviem pretējiem uzskatiem ievaino mūs sirdi visjūtīgākajā vietā un visādi cenšas novirzīt mūs no garīgā ceļa, uzstādot mums tajā dažādus šķēršļus: jo Baznīcas tēvi (*sirds-skaidrā Teodorita Augstās Dziesmas skaidrojums, 84. lpp.*) uzskata, ka garīgo lietu apcere ir vērtējama augstāk par jutekliski uztveramo lietu pārzināšanu. Un tāpēc, neskatoties uz visiem šķēršļiem, bez šaubīšanās jāturpina ceļš, šinī gadījumā balstoties uz Dieva Vārdiem: jums nebūs bīties, kur tie bīstas, nedz baiļoties... jo ar jums ir Dievs. To Kungu Cebaotu, To jums būs svētīt, sirdsprātā paturot Viņa Dievišķo Vārdu un izpildot Viņa gribu, un Viņš lai ir jūsu baiļošana (*Jes. 8, 10, 12, 13*).

40. Pamācība mūkam iesācējam

Nepadodies grūtsirdībai, ja, paklausot kāda padomam vai citu varai, vai vēl kādā veidā esi nonācis šajā klosterī: tas ir Dieva prāts. Ja ņemsi vērā tev sacīto, izglābsies pats un tavi tuvinieki, par kuriem tu raizējies; nekad, saka Praviētis, neesmu redzējis taisno atstātu, nedz viņa dzimumu (*Ps. 37, 25*). Lūk, kas tev jāievēro, dzīvojot šajā klosterī: kad stāvi baznīcā, ieklausies visā bez izņēmuma, iepazīsties ar visu baznīcas kārtību, tas ir, ar vakara, ar pēcvakara, ar pusnakts, ar rīta, ar stundu dievkalpojumiem, iemācies saturēt prātā.

Ja atrodi cellē un tev nav rokdarba, cik vien spēj, centies lasīt, jo īpaši Psalmus; mēģini katru nodaļu pārlasīt vairākas reizes, lai visu paturētu prātā. Ja ir rokdarbs, nodarbojies ar to; ja paklausības labad aicina izpildīt uzdevumu, ej un izpildi. Strādājot pie rokdarba vai pildot paklausību, nepārtraukti atkārtoti lūgšanu: Kungs Jēzu Kristu, Dieva Dēls, apžēlojies par mani, grēcīgo. Atkārtodams lūgšanu, ieklausies sevī, proti, sakopo prātu un savieno to ar dvēseli. No sākuma vienu, divas un vairākas dienas atkārtoti šo lūgšanu tikai prātā, pa vārdam, katra vārda jēgā iedziļinoties atsevišķi. Vēlāk, kad Tas Kungs būs sasildījis tavu sirdi ar Savas Svētības siltumu un būs tevī Svētību savienojis vienā kopīgā garā, tad tevī šī lūgšana plūdis nepārtraukti un vienmēr būs tev līdzās, sniegdama tev baudu un barību. Tieši tas ir teikts pravieša Jesajas grāmatā: uzmostieties un gaviļējiet, jūs, kas pīšļos guļat; jo Tava rasa ir kā rasa uz zāles (*Jes. 26, 19*). Un, ja tev dota šī dvēseles barība, proti, saruna ar Pašu To Kungu, tad kāds gan var būt iemesls apmeklēt brāļu celles, pat ja kāds tevi būtu aicinājis? Patiesi tev saku, šī dīkā runāšana ir tā pati dīkdienība. Ja neizproti sevi, vai vari par ko spriest un mācīt citus? Klusē, pastāvīgi klusē, vienmēr atceries Dieva klātbūtni un Viņa vārdu. Neiesaisties sarunā ne ar vienu, taču visādi sargies nosodīt tos, kuri daudz runā vai smejas. Šādā reizē esi kurls un mēms, laid gar ausīm visu, lai ko par tevi runātu. Sev par paraugu vari ņemt Stefanu

Jauno (*“Svēto dzīves”*, 28. nov.), kura lūgšana bija nepārtraukta, daba lēnīga, mute nerunīga, sirds pazemīga, gars atmaidzis, miesa ar dvēseli šķīsta, jaunavība nevainīga, nabadzība īsta, un viņa nesavtībā nebija kurnēšanas, paklausība bija uzcītīga, lūgšana pacietīga un strādāšana centīga.

Sēžot pie maltītes, neskaties un netiesā, cik kurš ēd, bet gan ielūkojies sevī, mīlojot dvēseli ar lūgšanu. Pusdienās ēd diezgan, vakariņās esi atturīgs. Trešdien un piektdien, ja vari, ēd pa vienai reizei. Katru nakti guli bez pārtraukuma četras stundas; 10., 11., 12. un stundu pēc pusnakts; ja izsīkst spēki, vari pa dienu gulēt papildus. Šo ievēro nešaubīdamies līdz mūža galam, jo tas vajadzīgs tavas galvas nomierināšanai. Arī es kopš jaunības dienām esmu ieturējis šo ceļu. Mēs arī vienmēr lūdzam Dievu To Kungu, lai Viņš mums dod mieru nakts laikā. Ja tu sevi tā uzturēsi, tad nebūsi grūtsirdīgs, bet gan vesels un priecīgs.

Patiesi tev saku — ja tā uzvedīsies, tad nodzīvosi klosterī līdz pat tava mūža galam. Esi pazemīgs, un Tas Kungs tev palīdzēs. Viņš liks aust tavai taisnībai kā gaisma un tavai tiesai kā dienas spožumam (*Ps. 37, 6*), un tava gaisma spīdēs ļaužu priekšā (*Mt 5, 16*).

41. Atbilde kādam brālim, kurš taujāja pēc pamācības, kā dzīvot tuksneša vientulībā

Kāds mūks bija nodomājis doties tuksneša vientulībā, viņš atnāca pie tēva Serafima, kurš dzīvoja tuksnesī, un vaicāja: kā tas ir, tēvs, — citi teic, ka aiziešana no kopējās mītnes uz tuksnesi esot farizejisms un ka ar tādu rīcību brāļiem tiekot izrādīta necieņa vai pat nosodījums. Tēvs Serafims uz to atbildēja: tiesāt citus nav mūsu darīšana, un pametam mēs brāļu pulku ne jau aiz nauda pret viņiem, bet tādēļ, ka esam apņēmušies līdzināties eņģeļu kārtai, kurai nav pieņemams būt tur, kur ar vārdiem un darbiem tiek izsauktas Dieva Tā Kunga dusmas. Un tāpēc mēs, aiziedami no brāļiem, tikai turamies tālāk no iespējas redzēt un dzirdēt to, kas ir pretrunā ar Dieva baušļiem, — kā mēdz notikt tur, kur brāļu pulks ir liels. Mēs izvairāmies nevis no cilvēkiem, kuri pēc dabas ir tādi paši kā mēs un tiek saukti tajā pašā Kristus vārdā, bet gan no netikumiem, kas tiem piemīt, — kā tika teikts arī dižajam Arsēnijam: vairies no cilvēkiem — un tiksī glābts (*“Svēto dzīves”*, 8. maijs).

Kādam mūkam klostera priekšnieks bija devis svētību uzsākt vientuļnieka dzīvi tuksnesī, un pats priekšnieks rakstīja tēvam Serafimam, lai viņš uzņemot šo mūku un sniedzot tam norādījumus garīgajā dzīvē tāpat kā sev pašam. Kad minētais mūks ar šo rakstu atnāca pie stareca Serafima, viņš to uzņēma ļoti laipni un deva svētību ne visai tālu no savas celles uzcelt citu. Un, kad minētais mūks sāka pieprasīt norādījumus, viņš tam visdziļākajā pazemībā teica, ka viņš jau pats neko nezīn, un atgādināja tam Pestītāja vārdus: mācaities no manis, jo Es esmu lēnprātīgs un no sirds pazemīgs, tad jūs atradīsīt atvieglojumu savām dvēselēm (*Mt 11, 29*); pēc tam piemetināja: pēc svētā Jāņa Pakāpnieka domām — mums jāmacās nevis no eņģeļa vai cilvēka, bet gan no Paša Tā Kunga.

42. Kādam jābūt draudzes ganam?

Draudzes ganam jābūt pilnīgam ikvienā tikumā, un viņa dvēselei pēc ilgstošas pilnveidošanās jāprot izšķirt labu un ļaunu (*Ebr. 5, 14*).

Draudzes ganam jābūt labam Svēto Rakstu pazinējam; viņam dienu un nakti jāapgūst Tā Kunga likumi; tā vingrinoties, viņam ir izredzes tikt apdāvinātam ar spēju spriest par labo un ļauno.

Īsto atziņu par labo un ļauno var gūt tikai tad, kad dievbijības censonis būs iejuties nākamā nosodījuma mocībās un mūžīgās svētlaimes priekšnojaušanās, — tas dievbijīgajā dvēselē noslēpumainā un garīgā veidā notiek jau šīs dzīves laikā te, zemes virsū.

Pirms prasmes spriest par labo un ļauno cilvēks nav spējīgs ganīt runājošās avis — ja nu vienīgi nerunājošās; jo, neiepazīnuši labo un ļauno, mēs sātana viltīgos gājienus aptvert nespējam.

Un tāpēc draudzes ganam, vadot runājošās avis, jābūt apveltītam ar tādu prasmi, lai visos gadījumos varētu sniegt derīgus padomus katram, kurš taujā pēc viņa garīgajiem norādījumiem: jo, kā saka Damaskas Pēteris, ne katrs cilvēks spēj meklētājam dot pareizo padomu; bet vien tas, kurš no Dieva saņēmis dāvanu pazīt labo un ļauno un ilgstošas askēzes ceļā guvis gaišredzīgu prātu.

Draudzes ganam jābūt apveltītam arī ar spēju saskatīt būtību, lai pēc pašreizējo un pagājušo lietu aptveršanas viņš varētu paredzēt arī nākošās un noprast ienaidnieka viltības.

Garīgā vadītāja raksturam jāizceļas ar dziļu mīlestību pret saviem padotajiem: jo īsteno ganu, pēc Jāņa Pakāpnieka vārdiem, uzrāda viņa mīlestība pret savu ganāmpulku. Jo tieši mīlestība piespieda Augstāko Virsganu uzņemties krusta mokas.

43. Pamācība klostera priekšniekam, kā pārvaldīt brāļus

Kāds klostera priekšnieks, gadījies Sarovas klosterī, tiekoties ar tēvu Serafimu, lūdza viņam padomu, kā vajagot pārvaldīt brāļus. Tēvs Serafims viņam sniedza šādu pamācību.

Lai ikviens klostera priekšnieks kļūst un vienmēr paliek par apdomīgu māti saviem padotajiem.

Bērnus mīlošā māte dzīvo nevis savam priekam, bet bērnu interesēs. Vājo bērnu vājības panes ar mīlestību; nešķīstos attīra, rāmā mierā apmazgā, ietērpj baltās un jaunās drānās, apauj, sasilda, pabaro, apgādā, iepriecina un viņu garu cenšas tā aprūpēt no visām pusēm, lai tai nebūtu jādzird no viņiem ne mazākās brēkšanas, un tādiem bērniem mēdz būt laba attieksme pret savu māti. Tāpat ikvienam klostera priekšniekam jādzīvo nevis savās, bet gan padoto interesēs, jābūt iecietīgam pret viņu vājībām, ar mīlestību jāpanes nevarīgo nevarība, grēka kaites jāārstē ar žēlsirdības plāksteri, noziedzībās kritušos jāceļ augšā lēnprātīgi, aptraipītos ar jēlkāda netikuma nejaucību jātīra klusi un viņus jāapmazgā ar gavēšanu un lūgšanām, nosakot to viņiem papildus tām, kas nozīmētas visiem kopīgi; jāapgērbj tikumu drēbēs — ar mācību un savu priekšzīmīgo dzīvi, nemitīgi jābūt par viņiem nomodā, visiem līdzekļiem viņus jāuzmundrina un no visām pusēm jāpasargā viņu miers un netraucētība, lai nekad nebūtu dzirdama ne mazākā viņu vaimanāšana, nedz kurnēšana; un tad viņi dedzīgi centīsies panākt, lai miers un netraucētība būtu klostera priekšniekam.

Kristīgās dzīves mērķis

(saruna ar Motovilovu, Simbirskas muižnieku un tiesnesi)

I. Uzaicinājums

“Patiesi, patiesi, es jums saku, kas man tic, tas arī tos darbus darīs, ko es daru, un vēl lielākus par tiem darīs, jo es noeju pie Tēva.” (*Jņ 14, 12*)

Reiz, savās piezīmēs raksta Motovilovs, tas notika Sarovas tuksnesī drīz pēc manas izveseļošanās, 1831. gada ziemas sākumā, novembra pēdējā otrdienā vakara dievkalpojuma laikā es stāvēju siltajā Dzīvudarošā Avota katedrālē tieši Dievmātes Brīnumdarītājas svētbildes priekšā, kur pēc tam es vienmēr stāvēju. Te pie manis pienāca viena no Divejevas

Dzirnavu¹ draudzes māsām. Par šīs draudzes nosaukumu un esamību, kura bija atdalījies no citas Divejevas Baznīcas draudzes, man tad vēl nebija nekādu priekšstatu. Šī māsa man jautāja:

— Vai tu esi tas klibais kungs, kuru nesen mūsu cienījamais tēvs Serafims izdziedināja? Atbildēju, ka tas tiešām esmu es.

— Nu tad, — viņa teica, — ej pie svētā tēva, viņš lika tevi pasaukt. Viņš tagad ir klosterī savā cellē un gaida tevi.

Ļaudis, kas kaut reizi dižā mūka Serafima dzīves laikā bijuši Sarovas tuksnesī vai kaut tikai dzirdējuši par viņu, var pilnībā saprast, ar kādu neizsakāmu prieku piepildījās mana dvēsele par šo negaidīto aicinājumu.

Nenoklausījies dievkalpojumu līdz beigām, es tūdaļ devos pie viņa uz celli. Tēvs Serafims sagaidīja mani pašās priekšnama durvīs un teica:

— Es gaidīju jūs, Dievumīlošais, tikai mazliet uzgaidiet, kamēr es parunāšu ar saviem bāriņiem. Man ir daudz kas ar jums runājams. Sēdieties šeit.

Ar šiem vārdiem viņš norādīja uz kāpnēm priekšnamā, kuras droši vien bija ierīkotas dūmeņa aiztaisīšanai. Es būtu apsēdies uz apakšējā pakāpiena, bet viņš man sacīja:

— Nē, sēdieties augstāk.

Es pārsēdos uz otro pakāpienu, bet viņš man teica:

— Nē, Dievumīlošais. Lūdzu, sēdieties uz paša augstākā pakāpiena. — Un, nosēdinājis mani, piemetināja: — Nu, lūk, sēdiet te un uzgaidiet, kamēr es runāju ar bāriņiem, tad nākšu pie jums.

Svētais tēvs ievēda pie sevis cellē divas māsas, no kurām viena bija muižnieku izcelsmes jaunava, Nižegorodas muižas īpašnieka Manturova māsa Jeļena Vasīlija meita, kā par viņu uz manu jautājumu atbildēja priekšnamā palikušie.

Ilgi es gaidīju, kad dižais sirmgalvis atvērs durvis arī man. Domājams, tā sēdēju stundas divas. Pie manis pienāca tēva Serafima palīgs Pāvils no blakuscelles, kura atradās vistuvāk priekšnamam, un, neskatoties uz manu atrunāšanos, pārliecināja mani ieiet viņa cellē un sāka man stāstīt dažādas pamācības garīgajai dzīvei, kas pēc būtības bija ienaidnieka iedvestas, lai novājinātu manu mīlestību un ticību dižā mūka Serafima nopelniem Dieva priekšā. Man kļuva bēdīgi, un es ar skumjām viņam teicu:

— Muļķis es biju, tēvs Pāvil, ka, paklausījis jums, iegāju pie jums cellē. Arī klostera pārvaldnieks tēvs Nifonts ir uzticams Dieva kalps, tomēr uz Sarovas tuksnesi neesmu braucis pie viņa, bet gan tikai pie tēva Serafima un domāju, ka arī senatnē maz bija tādu svētu Dieva kalpu, apdāvinātu ar Mozus un Elijas spēku. Bet kas jūs tāds esat, ka uzspiežat man savas pamācības? Domāju, ka jūs pats kārtīgi Dieva ceļu neizprotat. Piedodiet man, bet es nožēloju, ka paklausīju jums un ienācu pie jums cellē.

Ar šiem vārdiem es aizgāju no viņa un atkal apsēdos uz svētā tēva celles priekšnamiņa trepju augstākā pakāpiena. Pēc tam es no tā paša tēva Pāvila dzirdēju, ka svētais tēvs viņu bargi par to sabāris: “Nav tava darīšana runāt ar tiem, kas pie nabaga Serafima brauc uz Sarovu un alkst viņa vārdu. Un es pats, nabags, ne no sava prāta runāju, bet ko man Dievs vēlējis atklāt par pamācību. Nemaisies svešās darīšanās! Pats sevi zini, bet mācīt nekad nevienu neuzdrīksties¹:

Dievs tev nav devis šo dāvanu, tā par velti netiek dota, bet nopelnu dēļ mūsu Dieva priekšā un kā īpaša Viņa žēlastība un providence.”

To šeit rakstu atmiņai un mācībai par tikko manāmām svētā tēva Serafima rakstura iezīmēm.

Apmēram pēc divu stundu ilgas sarunas ar māsām durvis atvērās, un svētais tēvs Serafims, pavadījis māsas, teica man:

— Ilgi es jūs esmu aizkavējis, Dievumīlošais, neņemiet ļaunā. Manām bārenēm daudz kas ir vajadzīgs, tad es, nabags, viņas mierinu. Lūdzu, ienāciet cellē!

Šajā klostera cellē viņš runāja ar mani par vairākām lietām, kuras attiecas uz dvēseles glābšanu, kā arī laicīgo dzīvi, un lika man nākamajā dienā ar viesnīcnieku tēvu Sarovas Guriju atbraukt pēc agrās liturģijas uz viņa tuvējo nomales klosteri.

II. Dieva griba

Veselu nakti mēs ar tēvu Guriju runājām par tēvu Serafimu; veselu nakti gandrīz negulējuši aiz priekiem, no rīta devāmies pie tēva Serafima uz viņa nomaļo klosteri, pat neēduši un nedzēruši, un veselu dienu pavadījām pie šī klostera durvīm. Tūkstošiem cilvēku nāca pie dižā stareca, un visi, nedabūjuši viņa svētību, pastāvējuši viņa priekšnamā, griezās atpakaļ. Kādi septiņi vai astoņi cilvēki palika ar mums gaidīt dienas beigas un tēva Serafima iznākšanu, to skaitā, kā tagad atceros, bija arī mantziņa sieva no Nižegorodas guberņas apriņķa pilsētas Balahņas un kāda svētceļotāja, kas bija norūpējusies par Pafnutija svēto pīšļu atvēršanu, kas, liekas, netrūdoši atdusas Balahņā. Viņas nolēma kopā ar mums sagaidīt, kad atvērsies dižā stareca durvis. Beidzot arī viņu dvēseles samulsa; pat tēvs Gurijs galīgi apmulsis man teica:

— Jau tumšs, tēvs, un zirgs izsalcis, arī kučieru puikam laikam gribas ēst. Ka tik zvēri mums neuzklūp, ja brauksim vēlāk.

Bet es teicu:

— Nē, tēvs Gurij, brauciet viens atpakaļ, ja no kā baidāties, bet mani kaut šeit uz vietas lai zvēri saplosa, es projām neiešu no svētā tēva Serafima durvīm, lai arī bada nāvē man pie tām jānomirst. Es tomēr gaidīšu, kamēr viņš atvērs savas svētās celles durvis.

Pēc neilga laiciņa tēvs Serafims patiešām atvēra savas celles durvis un, pievēršdamies man, teica:

— Dievumīlošais, es jūs saucu, bet neņemiet ļaunā, ka visu dienu neatvēru. Šodien trešdiena, un es klusēju. Bet rīt — laipni lūdzu, būšu priecīgs sirsniņi ar jums aprunāties. Bet nenāciet pie manis tik agri, savādāk, neēdis visu dienu, esat stipri izvārdzis. Pēc vēlā pusdienu dievkalpojuma, kārtīgi paēduši, nāciet ar tēvu Guriju pie manis. Tagad ejiet un iestiprinieties, jūs esat novārguši.

Svētais tēvs mūs, sākot ar mani, svētīja un teica tēvam Gurijam:

— Tā, draugs, tā gan, mans prieks, rīt ar kungu es jūs gaidīšu pie sevis manā tuvākajā namiņā, tur jūs mani atradīsiet, bet tagad ejiet ar mieru. Uzredzēšanos, Dievumīlošais.

Ar šiem vārdiem tēvs Serafims atkal aizvēra durvis.

Nav tādu vārdu, ar ko varētu izteikt to prieku, kuru izjutu savā sirdī. Mani pārņēma svētlaieme. Doma, ka, neskatoties uz visas dienas ilgo gaidīšanu, es kaut uz beigām esmu izpelnījies ne tikvien redzēt tēva Serafima seju, bet arī dzirdēt viņa apgarotos vārdus, deva mierinājumu. Jā, es biju ne ar ko virs zemes nesalīdzināmā svētlaiemes virsotnē. Un, neskatoties uz to, ka es visu dienu nebiju ēdis, mani pārņēma sāta sajūta, nebija arī slāpju. Saku patiesību, neskatoties uz to, ka, iespējams, dažiem, kas nav reāli izbaudījuši, ko nozīmē saldme, sātība un slāpju remdēšana, ar kurām cilvēks piepildās Dieva Gara piemeklēšanas laikā, mani vārdi liksies pārspīlēti un teiktais pārāk jūsmīgs. Bet apgalvoju ar pareizticīga kristieša sirdsapziņu, nav šeit pārspīlējuma un pārlietas jūsmības, bet viss pateiktais ir ne vien skaidra patiesība, bet pat ļoti vāja atblāzma tam, ko īstenībā pārdzīvoju savā sirdī.

Bet kas dos man tādus vārdus, kas kaut mazliet, kaut daļu spētu pateikt no tā, ko nākamajā dienā pārdzīvoja mana dvēsele?

III. Kristieša dzīves mērķis

Tas notika ceturtdienā. Diena bija apmākusies, zemi klāja neliela sniega kārtā, kad svētais tēvs Serafims sāka ar mani sarunu blakus tam pašam nomaļajam klosterim iepretim Sarovas upei, pie kalna, kas atradās tuvu tās krastam.

Apsēdinājis mani uz tikko nocirsta koka celma, kuru pats bija cirtis, viņš notupās manā priekšā.

— Dievs man atklāja, — teica dižais starecs, — ka jūs savā bērnišķīgumā ļoti gribat zināt, ko arī daudziem garīdzniekiem esat vairākkārt jautājis, — kāds ir kristīgās dzīves mērķis.

Man tiešām jāatzīst, ka kopš divpadsmit gadu vecuma šī doma mani nepārtraukti uztrauca un patiesi šai sakarā es biju runājis ar vairākiem garīdzniekiem, bet viņu atbildes mani nepārlicināja. Par to tēvam Serafīmam nevarēja būt zināms.

— Bet neviens, — turpināja tēvs Serafīms, — jums neatbildēja konkrēti. Jums teica: “Ej uz baznīcu, lūdz Dievu, pildi baušļus, dari labu — lūk, arī kristiešu dzīves mērķis.” Un daži bija pat sašutuši, ka jūs esat aizrāvis ar Dievam netīkamu ziņkārī, un teica: “Nepaaugstini sevi.” Bet viņi jums neteica tā, kā tas būtu vajadzīgs. Lūk, tagad es, nabaga Serafīms, jums izskaidrošu, kāds tad īsti ir šis mērķis.

Lai cik arī pati par sevi laba būtu lūgšana, gavēnis, modrība un citi kristiešu pienākumi, taču ne jau tikai to pildīšanā ir kristiešu dzīves mērķis, kaut arī tie kalpo šī mērķa sasniegšanai. Dieva Svētā Gara iemantošana¹ ir patiesais mērķis mūsu dzīvei. Gavēnis, lūgšanas un žēlastības dāvanu došana, un visi labie darbi, ko darām Kristum par godu, ir Dieva Svētā Gara iemantošanas būtība. Ievērojiet, tēvs, ka tikai tie labie darbi, ko darām Kristus vārdā, nes mums Svētā Gara augļus. Bet visi tie darbi, kas, lai arī labi, tomēr nav darīti Kristus dēļ, nākamībā netiek atalgoti un arī šajā dzīvē nenodrošina mūs ar Dieva svētību. Lūk, kāpēc Jēzus Kristus teica: “Kas nav ar mani, tas ir pret mani, un, kas ar mani nesakrāj, tas izkaisa” (*Lk 11, 23*). Labos darbus savādāk nevar nosaukt kā vien par krāšanu, kaut arī tie nav Kristus dēļ darīti. Arī Svētajos Rakstos ir teikts: “Bet ikvienā tautā Viņam ir tīkams, kas Viņu bīstas un taisnīgi dzīvo” (*Apd. 10, 35*). Un, kā mēs redzam no svētā vēstījuma, šis “patiesības darītājs” ir tik tīkams Dievam, ka Kornēlijam, kas bija dievbijīgs un darīja labu, lūgšanas laikā parādījās Dieva Engēlis un teica: “Tagad nosūti vīrus uz Jopi un ataicini Sīmani, kam pievārds Pēteris” (*Apd. 10, 5*). Tā Dievs pielieto visus Savus Dievišķos līdzekļus, lai dotu tādām cilvēkiem iespēju par saviem labajiem darbiem nezaudēt balvu mūžīgajā esībā. Bet, lai to sasniegtu, būtu jāsāk ar patiesu ticību uz Mūsu Kungu Jēzu Kristu, Dieva Dēlu, kurš pasaulē nācis, lai glābtu grēciniekus un iemantotu Svētā Gara labvēlību, kas mūsu sirdī iedod Dieva valstību un ved mūs uz nākamā laikmeta pilnību un laimību. Bet ar to arī aprobežojas šo labo darbu tīkamība Dievam, kas netiek darīti Kristus godam. Mūsu Radītājs piešķir līdzekļus, lai tos īstenotu. Cilvēkam tikai jāizvēlas, vai īstenot tos vai ne. Lūk, kāpēc Dievs teica ebrejiem: “Ja jūs būtu akli, jums nebūtu grēka; bet tagad jūs sakāt: Mēs redzam, tāpēc jūsu grēks paliek” (*Jņ 9, 41*). Ja, līdzīgi Kornēlijam, cilvēks izmantos to, ka Dievam patīkams viņa darbs, kas nav darīts Kristus dēļ, un noticēs Viņa Dēlam, tad tādā veidā darbs viņam tiks pieskaitīts kā tāds, kas Kristus dēļ ir darīts un ar ticību. Pretējā gadījumā cilvēkam nav tiesību žēloties, ka viņa labie darbi netika ņemti vērā. Tas gan nekad nenotiek, ja dara kaut ko labu Kristus dēļ. Viņa dēļ darītie darbi ne tikai nodrošina taisnības kroni nākamībā, bet arī tagadējā dzīvē piepilda cilvēku ar Svētā Gara svētību un pie tam, kā teikts: “Jo bez mēra Viņš dod savu Garu. Tēvs mīl Dēlu un visu ir nodevis viņa rokā” (*Jņ 3, 34—35*). Tā, lūk, Dievumīlošais. Tad nu Svētā Gara iemantošanā arī ir patiesais kristiešu dzīves mērķis, bet lūgšanas, gavēnis, žēlastības dāvanas, modrība un citi Jēzus Kristus dēļ darītie darbi ir tikai līdzekļi, lai iemantotu Dieva Garu.

— Kā tad iemantot? — jautāju tēvam Serafīmam. — Es kaut kā to nesaprotu.

— Iemantošana ir tas pats, kas iegūšana, — viņš man atbildēja. — Jūs taču saprotat, ko nozīmē naudas krāšana. Tāpat ir arī ar Svētā Gara iemantošanu. Jūs taču, Dievumīlošais, saprotat, ko nozīmē iegūšana tās pasaulīgajā izpratnē. Parastu cilvēku pasaulīgais dzīves mērķis ir raušana, pareizāk sakot, naudas krāšana, bet muižniekiem turklāt arī uzslavas, pagodinājumi un citas balvas par nopelniem valsts priekšā. Dieva Gara iemantošana arī ir

kapitāls, bet tikai svētīgs un mūžīgs, un tas, tāpat kā laicīgais naudas kapitāls, ir iegūstams līdzīgā ceļā. Dievs vārds, mūsu Kungs Dievcilvēks Jēzus Kristus pielīdzina mūsu dzīvi tirgus laukumam, un mūsu darbs uz zemes saucams par pirkšanu, un Viņš saka: “Izmantojiet laiku, jo šīs dienas ir ļaunas” (*Ef. 5, 16*), t.i., izmantojiet laiku, lai saņemtu debesu dāvanas caur zemes precī. Zemes prece ir Kristus dēļ paveiktie labie darbi, kuri dod mums Vissvētā Gara žēlastību. Līdzībā par gudrajām un ģeķīgajām jaunavām, kad viņām pietrūka eļļas, ir teikts: “Noeita labāk pie pārdevējiem un pērciet sev” (*Mt 25, 9*), bet, kad viņas nopirka, kāzu nama durvis bija aizdarītas, un viņas nevarēja tajā ieiet. Daži saka, ka eļļas trūkums ģeķīgajām jaunavām norāda uz labo darbu trūkumu viņu dzīves laikā. Šāds izskaidrojums ir ne visai pareizs. Kāds gan viņām bija labo darbu trūkums, ja viņas, kaut arī ģeķīgas, tika sauktas par jaunavām? Jaunavība pati par sevi ir augstākā labdarība, stāvoklis, kas pielīdzināms eņģelim un varētu kalpot kā aizstājējs visām citām labdarībām. Es, nabags, domāju, ka viņām pietrūka Vissvētā Dieva Gara žēlastības. Darot labos darbus, šīs jaunavas garīguma neizpratnes dēļ domāja, ka kristiešu būtība ir tikai labdarībā.

Izdarām mēs kādu labu darbu un sakām sev: Dieva darbu paveicām; bet vai ar to tiek iemantots Svētais Gars? Saņēma viņas to vai ne, viņām gar to nebija nekādas daļas. Par tādu dzīves veidu, kas balstās uz vienu vien labdarību bez rūpīgas pārbaudes, vai tas nes un cik daudz Svētā Gara žēlastību, tēvu grāmatās ir teikts:

“Dažs ceļš iesākumā liekas labs, bet savā galā tas ved uz elles dībenu” (*Zāl. pam. 16, 25*). Svētais Antonijs savos rakstos, kas veltīti mūkiem, runā par tādām jaunavām: “Daudziem mūkiem un jaunavām nav ne mazākā priekšstata par atšķirīgajām gribām, kas ir cilvēkā, un viņi nezina, ka mūsos darbojas trīs gribas: pirmā — Dieva, vispilnīgākā un visglābjošākā, otrā ir paša personīgā, cilvēciskā, tas ir, ja ne pazudinoša, tad arī ne glābjoša; trešā — sātana, pilnīgi pazudinoša.” Un, lūk, šī trešā — ienaidnieka griba iemāca cilvēku nedarīt nekādas labdarības vai arī darīt tās aiz godkāres, vai arī vienkārši kā labu darbu, taču ne Kristus godam. Otrā — mūsu pašu griba iemāca mūs darīt visu tā, lai izdabātu mūsu iegribām, un arī, kā ienaidnieks māca, darīt labu laba dēļ un nepievērst uzmanību iemantojamai svētībai. Pirmā — Dieva griba, visglābjošākā griba, tajā vien pastāv, lai veiktu labus darbus, tikai lai uzkrātu sevī Svēto Garu, neizsīkstošo un ne ar ko savā būtībā nesalīdzināmo, nenovērtējamo mūžības dārgumu. Šī Svētā Gara iemantošana arī ir tā eļļa, kuras pietrūka šīm ģeķīgajām jaunavām. Tāpēc jau tās ir nosauktas par ģeķīgām, jo aizmirsas par labdarības augļa nepieciešamību, par Svētā Gara žēlastību, bez kuras nav un nevar būt pestīšanas, jo ir teikts: “Ar Svēto Garu katra dvēsele atdzimst un ar skaidrību paaugstinās, kļūst gaišāka Trijādības svētajā noslēpumā.” Pats Svētais Gars iemājo mūsu dvēselē, un šī Viņa, Visavaldītāja, iemājošana un Svētās Trijādības klātbūtne mūsu garam tiek dota, ja mēs visiem spēkiem esam tiekušies pēc Svētā Gara žēlastības, kas sagatavo mūsu miesā un dvēselē troni Dieva un mūsu gara visudarošajai kopībai pēc nemainīgajiem Dieva Vārdiem: “Es viņos mājōšu un starp viņiem staigāšu, un es būšu viņu Dievs, un viņi būs mana tauta” (*2. Kor. 6, 16*). Šī tad arī ir tā eļļa gudro jaunavu lukturos, kas varēja ilgstoši un gaiši degt, un jaunavas ar degošiem gaismekļiem varēja sagaidīt arī līgavaini, kurš nāca pusnakts stundā un ievēda viņas līksmības pilī. Ģeķīgās, redzot, ka dziest viņu lukturi, gāja uz tirgu, lai nopirktu eļļu, bet nepaspēja atgriezties laikā, jo durvis bija ciet. Tirgus laukums — mūsu dzīve; laulību pils durvis, kas bija slēgtas un nedeļa ceļu pie līgavaiņa, — cilvēka nāve; gudrās un ģeķīgās jaunavas — kristīgo dvēseles, eļļa — nevis darbi, bet caur tiem iegūstamā Svētā Gara svētība mūsu iekšējā būtībā, kas pārveido — iznīcību par neiznīcību, dvēseles nāvi par garīgu dzīvi, tumsu par gaismu, mūsu būtības padibenēs, kur kaislības piesietas ka lopi un zvēri, — par Dievības templi, par mirdzošu pili, kurā mūžīga līksmība par mūsu Kungu Jēzu Kristu, Radītāju un Pestītāju, un mūsu dvēseļu Mūžīgu Līgavaini. Cik gan liela ir Dieva līdzjūtība pret mūsu bēdīgo stāvokli, t.i., pret mūsu nevērību par Viņa gādību, kad Dievs saka: “Redzi, Es stāvu durvju priekšā un kļaudzinu” (*Atkl. 3, 20*), domādams ar šīm durvīm mūsu dzīves ritumu, kuru nāve vēl nav apstādinājusi. Kā gan es vēlētos, Dievumīlošais, lai šajā

dzīvē jūs vienmēr būtu Svētajā Garā. Bēdas, lielas bēdas būs, ja Viņš mūs atradīs, apgrūtinātus ar ikdienišķām rūpēm un skumjām, jo kas gan izturēs Viņa dusmību un kas gan nostāvēs Viņa bargā vaiga priekšā. Lūk, kāpēc teikts: “Esiet nomodā un lūdziet Dievu, lai jūs nekristu kārdināšanā” (*Mk 14, 38*), tas ir, lai nezaudētu Dieva Garu, jo modrība un lūgšanas nes mums Viņa svētību. Protams, katrs labs darbs, ko darām Kristus dēļ, dod Svētā Gara žēlastību, bet vairāk par visu dod lūgšana, jo tā ir vienmēr mūsu rokās kā ierocis Gara Svētības iemantošanai. Piemēram, sagribējās jums aiziet uz baznīcu, bet vai nu nav baznīcas, vai arī dievkalpojums beidzies; gribētu ubagam ziedot, taču vai nu ubaga nav, vai arī nav ko dot; gribat jūs jaunavību saglabāt, bet nav spēka jūsu dabas vājuma dēļ vai ienaidnieka kārdinājumu dēļ, kuriem cilvēks nav spējīgs turēties pretim; gribētu arī kādu labu darbu Kristus godam paveikt, bet spēka nav vai arī īsto brīdi nevarat atrast. Bet uz lūgšanām tas viss neattiecas, tās iespējamās katram un vienmēr — gan bagātam, gan nabagam, gan slavenam, gan vienkāršam, gan stipram, gan vājam, gan veselam, gan slimam, gan taisnam, gan grēciniekam. Cik liels ir pat grēcinieka lūgšanas spēks, ja lūgsna tiek raidīta no visas sirds, spriediet pēc šāda svētā mantojuma piemēra. Kad pēc izmisušās mātes, kura bija zaudējusi savu vienpiedzimušo dēlu, ko nāve tai laupīja, lūguma netiklā sieviete, kas pagādījās tai ceļā, vēl neattīrījies no tikko kā paveiktā grēka, mātes skumju aizkustināta, vērsās pie Dieva: “Ne manis, nolādētās grēcinieces, bet mātes asaru dēļ, kura sēro par savu dēlu un ir stipri pārliecināta par Tavu žēlsirdību un visvarenību, Kungs Jēzu Kristu, uzmodini viņas dēlu,” ... un atdzīvināja viņu Dievs. Tā, lūk, Dievumīlošais, liels ir lūgšanas spēks, un tā vairāk par visu citu dod mums Svēto Garu, to ir ērti veikt jebkuram. Laimīgi mēs būsim, kad Dievs mūs atradīs nomodā, Svētā Gara žēlastības dāvanu pilnībā. Tad mēs varam uzdrīkstēties cerēt būt paceltiem uz mākoņiem pretī Tam Kungam debesīs, kas nāks ar slavu un varu tiesāt dzīvos un mirušos un atalgos katru pēc viņa darbiem. Lūk, jūs, Dievumīlošais, uzskatāt par lielu laimi runāties ar nabaga Serafīmu, jo esat pārliecināts, ka arī viņš nav bez Kunga svētības. Ko tad lai sakām par Pašu Dievu, mūžīgi neizsīkstošo zemes un debesu labumu avotu? Taču lūgšanā mēs ar Viņu Pašu — labestības pilnību un dzīvudarošo Dievu, mūsu Glābēju — iedrošināties sarunāties. Bet arī te jālūdz tik ilgi, kamēr Dieva Svētais Gars nāks pār mums Viņam vien zināmā Savas debesu žēlastības mērā. Un, kad Viņš raudzīs mūs apciemot, būtu jāpārstāj lūgties. Kāpēc gan mums Viņu lūgt: “Nāc un mājo mūsos un šķīstī mūs no visas nešķīstības, un, labais, atpestī mūsu dvēseles,” ja Svētais Gars jau ir nonācis pie mums, lai glābtu mūs, kas uz Viņu ceram un Viņa Svēto Vārdu patiesībā piesaucam, lai mēs, alkstošie un lūdzošie Viņa atnākšanu, lēnprātīgi un ar mīlestību sagaidītu Iepriecinātāju mūsu dvēseles templī. Es, Dievumīlošais, paskaidrošu to ar piemēru: ja kaut vai jūs mani aicinātu ciemos un es, paklausījis jūsu ielūgumam, atnāktu un vēlētos ar jums aprunāties, bet jūs turpinātu mani aicināt: laipni lūdzu, atnāciet pie manis! Tad es gribot negribot būšu spiests teikt: kas viņam kaiš? Vai prātu zaudējis? Es pie viņa esmu ieradies, bet viņš turpina mani aicināt. — Tas arī uz Kungu Dievu Svēto Garu attiecas. Tāpēc arī ir teikts: “Palieliet mierā un saprotiet, ka Es esmu Dievs; paaugstināšos tautās, paaugstināšos uz zemes,” t.i., “es nāku pie katra, kas Man tic un Mani piesauc, un Es runāšu ar viņu tā, kā agrāk runāju paradīzē ar Ādamu, ar Abraāmu un Īzaku, un ar citiem mani kalpiem, ar Mozu, Ījabu un viņiem līdzīgiem”. Daudzi tulko, ka atteikšanās attiecas tikai uz pasaulīgiem darbiem, t.i., lūgšanā sarunājoties ar Dievu, jānoliek pasaulīgie darbi. Bet es jums Dievā teikšu, ka, neskatoties uz to, ka lūgšanā ir jāatsakās no laicīgām rūpēm, tad, kad ticības un lūgšanas visuvarenajā spēkā Dievs Kungs Svētais Gars uzskatīs par vēlamu mūs apciemot un atnāks pie mums Savas svētības neapprakstāmā pilnībā, tad arī lūgšanu vajadzētu nolikt. Dvēsele runā, kad veic lūgšanu, bet, kad nonāk Svētais Gars, mums jābūt pilnīgā klusumā, lai skaidri un saprotami sadzirdētu mūžīgās dzīves vārdus, kurus Viņš vēlēsies pasludināt. Mums jābūt pilnīgā dvēseles un gara skaidrībā un nevainīgi tīriem miesā. Tā bija pie Horeba kalna, kad izraēliešiem bija teikts, lai

viņi trīs dienas līdz Dieva parādīšanās brīdim Sinaja kalnā nepieskartos sievām, jo mūsu Dievs ir “uguns, kas aprij visu nefīro”, un ar Viņu nevar tikties neviens, kas apraipts miesā vai garā.

IV. Svētības iemantošana

— Bet kā tad, svētais tēvs, ir ar citām labdarībām, ko Kristus dēļ veicam, lai iemantotu Svētā Gara žēlastību? Jūs man tikai par lūgšanu vien stāstāt.

— Krājiet Svētā Gara žēlastību sevī arī ar visām citām Kristus dēļ veiktajām labdarībām, tirgojieties ar tām garīgi, tirgojieties tā, lai jums būtu lielāks ienākums. Krājiet Dieva svētīgo dāvanu kapitālu un noguldiet to mūžīgajā Dieva lombardā uz nemateriāliem procentiem. Piemēram, ja jums Dieva Svētību vairāk dod lūgšanas un modrība, lūdziet un esiet modri; ja daudz Svētā Gara dod gavēnis, tad gavējiet; ja vairāk dod žēlastības dāvanas, tad ziedojiet, un tā spriediet par katru Kristus dēļ darāmo darbu. Es jums izstāstīšu par sevi, nabaga Serafimu. Cēlies es esmu no Kurskas tirgotājiem. Kad es vēl nebiju klosterī, mēs tirgojām precī, kas deva mums lielāku peļņu. Tā arī jūs, tēvs, dariet, un kā tirdzniecības lietā spēks ir, lai ne tikai tirgotu, bet lai iegūtu lielāku peļņu, tā arī kristiešu dzīvē ne tajā ir spēks, lai tikai lūgtos un veiktu kādu labu darbu. Kaut arī apustulis saka:

“Lūdziet Dievu bez mitēšanās” (*1. Tes. 5, 17*), tomēr, kā atceraties, klāt piemetina: “Gribu labāk piecus saprātīgus vārdus runāt, lai citus pamācītu, nekā desmit tūkstošu vārdu mēlēs” (*1. Kor. 14, 19*). Arī Dievs saka: “Ne ikkatrs, kas uz mani saka: Kungs! Kungs! ieies debesu valstībā, bet tas, kas dara mana debesu Tēva prātu” (*Mt 7, 21*), tas ir, kas veic Dieva darbus un pie tam ar dievbijību, jo nolādēts, kas dara Dieva darbu nevīžīgi (*Jer. 48, 10*). Bet Dieva darbs ir: “Lai jūs ticētu uz To, ko Viņš sūtījis” (*Jņ 6, 29*). Ja jūs pareizi izprotat Kristus un apustuļu baušļus, tad mūsu dzīves mērķis ir nevis labo darbu skaita apliecināšana, kuri ir tikai līdzeklis mērķa sasniegšanai, bet gan tas, lai iegūtu no tiem lielāku labumu, t.i., saņemtu vēl lielākas Svētā Gara pārbagātās dāvanas.

Es vēlētos, Dievumīlošais, lai arī jūs pats spētu iemantot šo mūžīgo neizsīkstošo Dieva svētības avotu un vienmēr sevi vērtētu Svētajā Garā, vai jūs iegūstat vai ne; ja esat Svētajā Garā, tad, lai slavēts Dievs, nav par ko skumt: kaut vai tūlīt uz bargo Kristus tiesu. Jo — kur pārsteigšu, tajā arī tiesāšu. Bet, ja ne, jāatrod iemesls, kāpēc Kungs Dievs Svētais Gars mūs atstājis, un no jauna jāskatās Viņu meklēt un neatkāpties līdz brīdim, kad atradīsies Kungs Dievs Svētais Gars un būs atkal ar mums savā žēlastībā. Bet ienaidniekiem, kas attālina mūs no Viņa, ir tā jāuzbrūk, līdz kamēr pīšļi vien no tiem paliek pāri, kā teica pravietis Dāvids: “Es dzinos pakaļ mani ienaidniekiem un panācu viņus, es negriezos atpakaļ, līdz es nebiju viņus iznīcinājis. Es viņus sagrāvu, ka tie vairs necēlās, bet nokrita pie manām kājām” (*Ps. 18, 38—39*).

Tā, lūk, tēvs, arī garīgi tirgojieties ar labdarībām. Daliet Svētā Gara žēlastības dāvanas tiem, kas tās pieprasa, līdzīgi svecei, kas, degot zemes liesmās, izstaro arī pati gaismu un, savu gaismu nezaudējot, aizdedzina citas sveces. Un, ja tas tā ir, runājot par zemes uguni, ko tad teiksim par Visusvētā Dieva Gara žēlastības uguni? Piemēram, zemes bagātības izdalot, tās izsīkst, turpretī Dieva svētības debesu bagātības, jo vairāk tiek dalītas, jo vairāk vairojas tam, kas tās dala. Tā arī Pats Kungs teica samarietei: “Ikvienam, kas dzer no šī ūdens, atkal slāps. Bet, kas dzers no tā ūdens, ko es tam došu, tam nemūžam vairs neslāps, bet ūdens, ko es tam došu, kļūs viņā par ūdens avotu, kas verd mūžīgai dzīvei” (*Jņ 4, 13—14*).

V. Dievmāte — mēris sātanam

— Svēto tēv, — es teicu, — jūs runājat par Svētā Gara iemantošanu kā par kristiešu dzīves mērķi, bet kā un kur lai es to ieraugu? Labie darbi ir redzami, bet vai tad Svētais Gars var būt redzams? Kā lai es zinu, vai Viņš ir ar mani vai nē?

— Mēs tagadējā laikā, — tā atbildēja starecs, — atrodamies gandrīz vispārēja atsaluma stāvoklī pret svēto ticību Dievam Jēzum Kristum un esam ļoti neuzmanīgi gan pret Dieva providences darbību, gan pret cilvēka kopību ar Dievu, mēs esam tik tālu nonākuši, ka varētu teikt — pat vispār aizgājuši no patiesās kristīga cilvēka dzīves. Mums tagad liekas jocīgi Svēto Rakstu vārdi, kad Svētais Gars ar Mozus muti runāja: “Un redzēja Ādams Dievu staigājam pa paradīzi”, vai arī kad lasām apustuļa Pāvila rakstos: “Bet, viņiem ejot caur Frīģiju un Galatiju, Svētais Gars aizliedza Dieva vārdu Āzijā runāt. Nonākuši Mizijas apvidū, viņi lūkoja iet uz Bitīniju, bet Jēzus Gars viņiem neļāva” (*Apd. 16, 6—7*). Vairākkārt arī citās Svēto Rakstu vietās ir stāstīts par Dieva parādīšanos cilvēkiem.

Daži arī saka: “Šīs vietas nav saprotamas: vai tiešām cilvēki tik acīm redzami varēja skatīt Dievu?” Bet te nav nekā nesaprotama. Šī nesapratne rodas līdz ar mūsu attālināšanos no sākotnējās kristietības atziņas vienkāršības, izglītošanās aizsegā mēs esam iegājuši tādā neziņas tumsā, ka mums liekas neiespējams tas, kas senajiem likās tik skaidrs, ka doma par Dieva parādīšanos cilvēkiem pat parastās sarunās nelikās jocīga. Kad draugi apsūdzēja Ījabu Dieva zaimošanā, viņš atbildēja: “Kā tas var būt, ka es jūtu Visavaldītāja elpu manās nāsīs?” Tas nozīmē: kā gan es varu zaimot Dievu, ja Viņa Svētais Gars ir ar mani? Ja es Dievu zaimotu, Dieva Svētais Gars no manis atkāptos, bet es jūtu viņa elpu savās nāsīs. Tieši tādā pašā veidā tiek vēstīts arī par Abraāmu un Jēkabu, ka viņi redzēja Dievu un runāja ar Viņu, bet Jēkabs pat cīnījās ar Dievu. Kad Mozus izpelnījās no Dieva saņemt bauslības likumus, viņš Dievu redzēja kopā ar savu tautu Sinaja kalnā. Mākonis vai uguns stabs, kas vadīja tautu tuksnesī, ir acīmredzama Dieva Svētā Gara svētība, ko cilvēki redzēja patiesībā, nevis savā iztēlē, sapņojot vai slimīgā fantāzijā. Mēs esam ļoti nevērīgi pret mūsu pestīšanu, no tā arī izriet, ka mēs un daudzi citi Svētos Rakstus pieņem un saprot ne tā, kā vajadzētu. Un tas viss tādēļ, ka nemeklējam Dieva svētību, neļaujam tai mūsu prāta lepības dēļ ienākt mūsu dvēselē, un tāpēc mums nav patiesas Dieva atziņas, kura tiek sūtīta cilvēkiem, kas no visas sirds alkst Dieva taisnības. Tā, piemēram, daudzi vietu Bībelē, kur Dievs Ādamam, ko Viņš bija radījis no zemes pīšļiem, sejā iedvesa dzīvības dvasi, izskaidro tā, ka līdz tam Ādamam nebija cilvēka dvēseles un gara, bet gan tikai miesa, kas radīta no zemes pīšļiem. Nav pareizs šāds skaidrojums, jo Kungs Dievs radīja Ādamu no zemes tādā sastāvā, kā svētais apustulis Pāvils apliecina: “Lai jūsu gars, dvēsele un miesa pilnīgi bez vainas tiktu uzglabāti mūsu Kunga Jēzus Kristus atnākšanai!” (*1. Tes. 5, 23*) Un visas šīs trīs mūsu būtības daļas tika radītas no zemes, un Ādams bija radīts dzīvs, Dieva apgarots, kā visas radības, kas dzīvo uz zemes, nevis miris. Bet, lūk, kur ir viss spēks: ja Dievs neiedvestu viņa sejā šo dzīvības dvasi, Dieva Svētā Gara klātbūtni, kas no Tēva iziet un mīt Dēlā un ko Dēla dēļ sūtīja uz zemi, tad, lai arī cik Ādams kā radības kronis nebūtu radīts pilnīgāks par visām pārējām Dieva radībām, viņā tomēr nebūtu Svētais Gars un viņš būtu līdzīgs pārējām radībām, kurām tāpat ir miesa, dvēsele un gars. Kad Dievs iedvesa Ādama sejā dzīvības dvasi, tad pēc Mozus vārdiem: “Ādams tapa par dzīvu dvēseli” (*1. Moz. 2, 7*), t.i., pilnīgi visā Dievam līdzīgu un tādu pašu kā Viņš — mūžīgi mūžam nemirstīgu. Ādamu Dievs radīja tādu, ka nevienai dabas stihijai nebija varas pār viņu, ko ūdens neslīcināja, uguns nededzināja, nevarēja aprīt zeme un gaiss ne ar kādu savu darbību nevarēja kaitēt. Viss viņam kā Dieva mīļotajam, kā radības valdniekam bija pakļauts. Visi apbrīvoja viņu kā vispilnīgāko Dieva radīšanas kroni. No šīs dzīvības elpas, ko Ādama sejā iedvesa visaradītājs un visauzturētājs Dievs, Ādams tapa tik pārgudrs, ka no laika gala nav bijis, nav un droši vien nemaz nebūs otra tik gudra un daudzziņoša cilvēka uz zemes. Kad Kungs Ādamam pavēlēja nosaukt vārdā katru radību, tad katrai radībai viņš deva tādu vārdu, kas pilnībā izteica radības būtību, spēku un īpašības, kuras tai dāvāja Dievs pie radīšanas.

Apveltīts ar šo pārdabisko Dievišķo svētības dāvanu, piešķirto līdz ar dzīvības dvasi, Ādams varēja redzēt un saprast Dievu, kurš staigāja paradīzē, saprast Viņa vārdus un svēto eņģeļu sarunas, kā arī zvēru, putnu un visas zemes dzīvības valodu un visu to, kas pašreiz no mums

kā kritušiem un grēcīgiem ir apslēpts, bet kas Ādamam līdz viņa krišanai bija tik skaidrs. Ar tādu pašu gudrību, spēku, visvarenību un citām labām, svētām īpašībām Kungs apveltīja arī Ievu, ko Ēdenes saldmē, paradīzē Dievs radīja nevis no zemes pikas, bet no Ādama ribas. Lai viņi vienmēr varētu sevī uzturēt dzīvības dvasas nemirstīgās, Dieva svētīgās un vispilnīgākās īpašības, Dievs iestādīja dzīvības koku, kura augļos atradās visa Viņa Dievišķās dvasas būtības un pilnības dāvana. Ja viņi nebūtu sagraņojuši, Ādams, Ieva un visi viņu pēcnācēji varētu vienmēr baudīt no dzīvības koka un tāda veidā uzturēt sevī mūžīgo dzīvudarošo Dieva spēku un nemirstīgo, mūžam jauno miesas, dvēseles un gara pilnību un nebeidzamu sava bezgalīgi nemirstīgā, svētlaimīgā stāvokļa nenovecošanu, kas mūsu laikos nav pat ar prātu aptverams.

Kad Ādams un Ieva pirms laika un pret Tēva gribu ēda no laba un ļauna atzīšanas koka, iepazīstot atšķirību starp labo un ļauno, pār viņiem nāca sods par baušļa pārkāpšanu, un viņi zaudēja Svētā Gara svētības dāvanu, tā ka līdz Dievcilvēka Jēzus Kristus atnākšanai Dieva Gars vēl nebija nācis pasaulē, jo Jēzus nebija paaugstināts. Taču tas nenozīmē, ka Svētā Gara pasaulē nebija pavisam, bet viņa klātbūtne nebija tik pilnīga kā Ādamā vai kā mūsos, pareizticīgajos kristiešos, bet izpaudās tikai no ārpusē, un viņa klātesamības pazīmes bija pasaulē zināmas cilvēku dzimumam. Tā, piemēram, Ādamam pēc krišanas grēkā, tāpat arī Ievai bija atklāti daudzi noslēpumi, kas attiecas uz gaidāmo cilvēces glābšanu. Arī Kainam, neskatoties uz viņa nešķīstību un noziegumu, bija izprotama svētīgā, kaut gan atmaskojošā Visvarenā Dieva runājošā balss. Arī Noass sazinājās ar Dievu. Abraāms kļuva priecīgs, redzot Dievu un Viņa dienu. Svētā Gara svētība, kas darbojās no ārienes, atspoguļojās arī visos Vecās Derības praviešos un Izraēla svētajos. Vēlāk ebreji iekārtoja pat speciālas praviešu skolas, kur mācīja atpazīt Dieva un eņģeļu klātbūtnes pazīmes un atšķirt Svētā Gara klātbūtni no parastām parādībām, kas notiek bez svētības palikušās zemes dzīves dabā. Simeonam Dievsauņēmējam un dievvecākiem Joakimam un Annai, kā arī neskaitāmiem Dieva kalpiem bija pastāvīgi, dažnedažādi manāmi Dieva klātbūtnes apliecinājumi, balsis, atklāsmes, kas apstiprinājās ar brīnumainiem notikumiem. Kaut ne ar tādu spēku kā Dieva tautā, Svētais Gars izpaudās arī pagānos, kas nepazīna patieso Dievu, tāpēc ka arī no viņu vidus Dievs atrada Sev izredzētus ļaudis. Tādas, piemēram, bija šķīstās gaišreģes, Sibillas, kas saglabāja savu nevainību nezināmam Dievam, bet tomēr Dievam, Visuma Radītājam, Valdniekam, pasaules Uzturētājam, par kādu Viņu arī uzskatīja pagāni. Tāpat arī pagānu filozofi, kuri, neskatoties uz to, ka maldījās Dieva neziņas tumsā, taču meklējot Dieva iemīlotu patiesību, varēja nebūt atšķirti no Dieva Gara šī Dievam patīkama meklējuma dēļ, jo ir teikts:

“Pagāni, kam likuma nav, dabiski izpilda to, ko likums prasa” (*Rom. 2, 14*) un dara Dievam tīkamus darbus. Dievs tik ļoti mīl patiesību, ka Pats par to vēstī ar Svēto Garu: “Patiesība no zemes uzaust, un taisnība no debesīm piezemējas.”

Tā, lūk, Dievumīlošais, gan Dieva izredzētajā svētajā ebreju tautā, gan pagānos, kas patiesu Dievu nepazīst, tomēr saglabājās Dieva atziņa, tas ir, saglabājās skaidra un saprātīga izpratne par to, kā tieši Visvarenais Dievs Svētais Gars darbojas cilvēkā un pēc kādām ārējām un iekšējām sajūtām var pārliecināties, ka tas tiešām ir Dievs Svētais Gars — no Ādama krišanas grēkā līdz mūsu Kunga Jēzus Kristus atnākšanai miesā pasaulē.

Tā, lūk, Dievumīlošais, bez šīs spējas saprast un sajūst Svētā Gara darbību, kas vienmēr saglabājas cilvēku dzimumā, nebūtu vispār iespējams skaidri uzzināt — vai nācis pasaulē Ādamam un Ievai apsolītais Sievas Sēklas Auglis, kas samīs čūskas galvu.

Bet, lūk, Simeonam Dievsauņēmējam sešdesmit piecu gadu vecumā Svētais Gars atklāja noslēpumu par Kristus ieņemšanu un piedzimšanu no Visšķīstās Mūžamjaunavas Marijas. Simeons, Svētā Gara saglabāts, ar Svētā Gara žēlastību pēc noslēpuma pasludināšanas nodzīvoja trīssimt gadu. Pēc tam savas dzīves trīssimt sešdesmit piektajā gadā viņš Kunga templī skaidri apliecināja, ka pēc Svētā Gara dāvanas pazina, ka tas arī ir Viņš Pats, tas

Kristus, pasaules Glābējs, par kura pārdabisko ieņemšanu un piedzimšanu viņam bija pravietojis eņģelis pirms trīssimt gadiem.

Lūk, arī svētā praviete Anna, Fanuēla meita, kas kalpoja Kungam Dievam Dieva templī astoņdesmit gadu, kopš palika par atraitni, un kas pazīstama ar īpašām Dieva žēlastības dāvanām kā taisnā atraitne un šķīstā Dieva kalpone, pavēstīja, ka tas patiesi ir Viņš, apsolītais pasaules Mesija, patiesais Kristus Dievs un cilvēks, Izraēla Ķēniņš, kas nācis glābt Ādamu un visu cilvēka dzimumu.

Kad Viņš, mūsu Kungs Jēzus Kristus, paveica visu glābšanas darbu, tad pēc Savas augšāmcelšanās uzpūta Savu elpu apustuļiem, atjaunojot dzīvības elpu, ko Ādams bija zaudējis, un dāvāja viņiem to pašu Ādama mīļoto Dieva Vissvētā Gara žēlastību. Taču vēl vairāk, jo Viņš tiem sacīja: “Tas jums par labu, ka es aizeju. Jo, ja es neaizietu, Aizstāvis nenāktu pie jums. Bet aizgājis es to sūtīšu pie jums” (*Jņ 16, 7*). “Bet Aizstāvis, Svētais Gars, ko Tēvs sūtīs manā vārdā, tas jums visu mācīs un atgādinās, ko es jums esmu mācījis” (*Jņ 14, 26*). Tā jau bija Viņa apsolītā žēlastība. Un tā — piecdesmitajā dienā Viņš svinīgi sūtīja viņiem Svēto Garu ar vētrainu dvašu ugunīgu mēļu veidā, kuras nonāca un iegāja katrā no apustuļiem, piepildīdamas ar ugunsveidīgu Dievišķās žēlastības spēku, kas veldzējoši un iepriecinoši darbojas dvēselēs, kuras To uzņem. Un tieši šo ugunsveidīgo Svētā Gara žēlastību, kura tiek dota visiem Kristum uzticīgajiem svētajā kristību noslēpumā, svēti iezīmogo ar svaidīšanu uz mūsu miesas galvenajām vietām, kuras norādījusi Svētā Baznīca kā mūžīga šīs žēlastības glabātāja. Tiek teikts:

“Svētā Gara Dāvanas zīmogs.” Bet, Dievumīlošais, kur mēs, nabagi, liekam savus zīmogus, ja ne uz traukiem, kuri glabā kādu mums augsti vērtējamu dārgumu? Kas gan var būt augstāks uz pasaules un kas dārgāks par Svētā Gara dāvanām, kuras tiek mums sūtītas no augšienes kristību noslēpumā, jo šī kristības žēlastība ir tik liela un nepieciešama, tik dzīvinoša cilvēkam, ka pat ķecerim netiks atņemta līdz pat pašai viņa nāvei, t.i. līdz laikam, kas pēc Dieva prāta noteikts no augšienes cilvēka pārbaudei viņa zemes mūža laikā, kam cilvēks būs derīgs un ko viņš šajā Dieva dāvātajā laikā ar dāvāto žēlastības spēku spēs paveikt. Ja mēs negrēkotu, tad uz mūžiem būtu svēti un šķīsti, paglābti no visām miesas un gara vainām, Dievam tīkami. Bet tur jau ir tā bēda, ka pieaugot mēs nepieaugam Dieva žēlastībā un gudrībā, kā to spēja mūsu Kungs Jēzus Kristus, bet pretēji tam, mazpamazām sabojājot, zaudējam Vissvētā Dieva Gara žēlastību un kļūstam daudzējādā ziņā grēcīgi cilvēki. Bet, kad kāds, mūsu pestīšanu meklējošs Dieva visaptverošās gudrības ietekmēts, lems tās dēļ būt dedzīgs un atrasties nomodā, lai iemantotu mūžīgo pestīšanu, tad tam, paklausot Dieva balsij, nepieciešama patiesa visu savu grēku nožēla un attiecīgu tikumu radīšana sevī, lai ar Kristus dēļ veiktiem tikumiem mantotu Svēto Garu, kas mūsos darbosies un izveidos Debesu valstību. Ne velti Dieva vārds saka: “Bauslība un pravieši valda līdz Jānim. Kopš viņa laika tiek pausta Dieva valstība, un ikviens ar sparū lauzas tajā iekšā” (*Lk 16, 16*). Tas ir, tie cilvēki, kas, neskatoties uz grēka važām, kuras viņus saistījušas, uzspiežot un mudinot uz jauniem grēkiem, un nelaiž atnākt pie Viņa, mūsu Pestītāja, ar pilnīgu grēku nožēlu, pieliek spēku, sarauj grēku saišu stiprumu un ir gatavi ciest līdz ar Kristu. Tādi cilvēki patiesi vēlāk stāsies Dieva vaiga priekšā šķīsti Dieva žēlastībā, baltāki par sniegu. “Nāciet,” saka Kungs, “kaut jūs grēki arī būtu sarkani kā asinis, tad kā sniegu tos balināšu” (*Jes. 1, 18*). Tā kādreiz svētais noslēpumu redzētājs apustulis Jānis redzēja tādus baltās drēbēs ģērbtus cilvēkus, t.i., tērptus taisnošanās drānās, “ar palmu zariem rokās” par uzvaras zīmi, un viņi dziedāja brīnišķīgu dziesmu Dievam “Aleluija”. Viņu dziedāšanai skaistumā neviens nespēja līdzināties. Dieva eņģelis par viņiem teica: “Šie ir tie, kas nākuši no lielām bēdām, kas savas drēbes mazgājuši un tās balinājuši Jēra Asinīs” (*Atkl. 7, 14*). Tās ciešanās mazgājot un balinot Dzīvudarošā Kristus un šķīstā Jēra Miesas un Asins Noslēpumā, kurš pirms visiem laikiem pēc paša gribas upurēts pasaules glābšanai, kurš vienmēr un arī tagad tiek upurēts un sadalīts, bet nekad nebeidzas, kurš mūsu mūžīgai un nebeidzamai pestīšanai par labu atbildi Viņa briesmīgajā

tiesā dod mums prātam neaptveramo dzīvības koka augli, kuru gribēja liegt cilvēku dzimtai cilvēku ienaidnieks, no debesīm kritušais gaismas eņģelis. Lai arī sātans pievīla Ievu un līdz ar viņu krita arī Ādams, Dievs dāvāja viņiem ne tikai Pestītāju Sievas Sēklas Auglī, kas ar nāvi uzveica nāvi, bet arī Mūžamjaunavu Mariju, kas čūskas galvu izdzēsa sevī un dzēš to visā cilvēku dzimumā, nenogurdināmo Aizlūdzēju sava Dēla un Dieva priekšā, neaptraipīto un neuzvaramo Aizstāvi visiem, pat vislielākajiem grēciniekiem. Tāpēc Dievmāti sauc par “mēri satanam”, jo satanam nav iespējas pazudināt cilvēku, ja tikai cilvēks pats neatsakās no Dievmātes palīdzības.

VI. Dieva žēlastība ir gaisma

Vēl, Dievumīlošais, man, nabaga Serafimam, jums ir jāizskaidro atšķirība starp Svētā Gara darbību, kas svētajā noslēpuma iemājo ticīgo sirdīs, kas tic Dievam Kungam un mūsu Pestītājam Jēzum Kristus, un izdzēš grēka tumsu, kas zaglīgi mūsos darbojas ar sātānisku iegalvošanu un uzkurināšanu. Dieva Gars atgādina mums mūsu Kunga Jēzus Kristus vārdus un darbojas vienotībā ar Viņu vienmēr, iepriecinot mūsu sirdīs un virzot mūsu gaitas uz miera ceļa, bet glaimojošais sātana gars rīkojas pretēji Kristus, un viņa darbība mūsos nes nemieru un ir pilna ar miesas kārtību un dzīves lepnību. “Patiesi, patiesi, Es jums saku, katrs, kas uz Mani tic, nemirs nemūžam” — kam ir Svētā Gara žēlastība par patiesu ticību Kristus, ja arī savas cilvēciskās nevarības dēļ dvēsele nomirs no kāda grēka, tad nemirs uz mūžiem, bet tiks augšāmcelta ar mūsu Kunga Jēzus Kristus žēlastību, kas uzņēmieš pasaules grēkus un dāvinājis žēlastību — apžēlošanu.

Tieši par šo pavēstīto žēlastību Dievcilvēkā visai pasaulei un visam cilvēku dzimumam Evaņģēlijā ir teikts: “Viņā bija dzīvība, un dzīvība bija cilvēku gaisma” (*Jņ 1, 4*) un pieminēts:

“Gaisma spīd tumsībā, bet tumsība to neuzņēma” (*Jņ 1, 5*). Tas nozīmē, ka Svētā Gara žēlastība, dāvātā kristībās Dieva Tēva, Dēla un Svētā Gara vārdā, neskatoties uz cilvēku krišanu grēkā, neskatoties uz tumsu ap mūsu dvēselēm, tomēr Dievišķā gaismā mirdz mūsu sirdīs jau no paša iesākuma ar nenovērtējamiem Jēzus Kristus nopelniem. Šī Kristus gaisma, kaut arī grēcinieks nenožēlo grēkus, vērsas pie Tēva: Abba Tēvs, neesi bargs līdz galam par šo nenožēloto grēku. Vēlāk, grēciniekam atgriezoties uz nožēlas ceļa, pilnībā izlīdzina izdarīto noziegumu pēdas, apģērbjot bijušo noziedznieku nemirstības apģērbā, noaustā no Svētā Gara žēlastības, par kuras iemantošanu kā par kristiešu dzīves mērķi es arī runāju tik ilgu laiku ar jums, Dievumīlošais.

Vēl es jums ko teikšu, lai jūs skaidrāk saprastu, kas ir apjaušams ar Svētā Gara žēlastību un kā to pazīt, kur īpaši izpaužas tās darbība cilvēkos, kuri ir tās apgaismoti. Svētā Gara žēlastība ir gaisma, kas apskaidro cilvēku. Par to stāsta visi Svētie Raksti. Tā arī Dāvids teica:

“Tavs vārds ir manu kāju spīdeklis un gaišums uz maniem ceļiem” (*Ps. 119, 105*), un “ja Tava bauslība nebūtu bijusi mans prieks, es jau sen būtu aizgājis bojā savās bēdās” (*Ps. 119, 92*), t.i., Svētā Gara žēlastība, kas likumā izpaužas ar Dieva baušļu vārdiem, ir gaismas lukturis un mana gaisma, un, ja nebūtu šīs Svētā Gara žēlastības, kuru es tik rūpīgi un cītīgi tveru, ka septiņreiz dienā mācos Dieva patiesības ceļus, tad kur lai es ņemtu šajā rūpju tumsā, kura saistījās ar manu ķēniņa augsto kārtu, kaut dzirksteli gaismas, lai apgaismotu sev dzīves ceļu, tumšo no manu ienaidnieku nelabvēlības. Un patiesi — Dievs vairākkārt ir atklājis daudziem lieciniekiem Svētā Gara žēlastības iedarbību, parādot to uz tiem cilvēkiem, kurus Viņš apgaismoja un apveltīja ar Saviem lielajiem atklājumiem. Atcerieties Mozu pēc sarunas ar Dievu Sinaja kalnā. Ļaudis nespēja uz viņu skatīties — tā viņš mirdzēja neparastā gaismā, kas apņēma viņa seju. Viņš pat pie cilvēkiem bija spiests iet zem pārsega. Atcerieties Jēzus apskaidrošanu Tabora kalnā. Viņu apņēma varena gaisma, un Viņa drēbes mirdzēja kā sniegs tā, ka Viņa mācekļi no bailēm krita pie zemes. Kad Viņam parādījās Mozus un Elija tajā pašā gaismā, tad, lai apslēptu šo Dievišķās žēlastības gaismas starojumu, kas apžilbināja Viņa

mācekļu acis, “mākonis aplāja viņus”. Tādā veidā Dieva Gara žēlastība parādījās neizteicamā gaismā visiem, kuriem Dievs parādīja tās darbību.

VII. Žēlastības miers un siltums

— Kādā gan veidā, — jautāju es tēvam Serafimam, — uzzināt, vai es atrodos Svētā Gara žēlastībā?

— Tas, Dievumīlošais, ir ļoti vienkārši, — viņš man atbildēja, — tāpēc jau Dievs saka: “Viss ir vienkārši tam, kurš ir iemantojis saprātu.” Bet mūsu nelaime ir tā, ka mums nav šī Dievišķā saprāta, kurš nelepojas, jo nav no šīs pasaules. Šis saprāts, kas piepildīts ar mīlestību uz Dievu un savu tuvāko, ceļ katru cilvēku viņa glābšanai. Par šo saprātu Dievs sacīja: “Dievs grib, lai visi cilvēki izglābtos un nonāktu pie patiesības atziņas” (1. Tim. 2, 4). Bet Saviem apustuļiem par šī saprāta trūkumu Viņš teica: “Ak jūs, neprašas un sirdī kūtrie, ka jūs negribat ticēt visu to, ko pravieši sludinājuši” (Lk 24, 25). Vēl par šo pašu saprātu par apustuļiem Evaņģēlijā ir teikts: “Tad Viņš tiem saprašānu atdarīja, ka tie rakstus saprata” (Lk 24, 45). Atrodoties šajā saprātā, apustuļi vienmēr redzēja, vai Dieva Gars ir ar viņiem vai nē. Ar Viņu caurstrāvoti un redzot Svētā Gara klātbūtni, viņi apgalvoja, ka viņu lieta ir svēta un pilnībā tīkama Dievam. Ar to arī ir izskaidrojams, kāpēc viņi savās vēstulēs rakstīja: “Svētajam Garam un mums ir patīcis” (Apd. 15, 28), un, tikai pamatojoties uz to, ka jūtami apzinājās sevī Svētā Gara klātbūtni, arī svētie apustuļi piedāvāja savas vēstules... Tā, lūk, Dievumīlošais, redziet, cik tas vienkārši.

Es atbildēju:

— Tomēr es nesaprotu: kā es varu būt droši pārliecināts, ka es esmu Dieva Garā? Kā man sevī atpazīt patieso Viņa parādīšanos?

Tēvs Serafims atbildēja:

— Es jau jums teicu, ka tas ir ļoti vienkārši, un sīki jums izstāstīju, kā cilvēki atrodas Dieva Garā un kā izprot Viņa parādīšanos mūsos... Kas gan jums, tēvs, vajadzīgs?

— Vajadzīgs, — es teicu, — lai es to kārtīgi saprastu.

Tad tēvs Serafims paņēma mani stingri aiz pleciem un teica:

— Mēs abi tagad esam Dieva Garā... Ko tad tu neskaties uz mani?

Es atbildēju:

— Es nevaru skatīties, svētais tēvs, tāpēc, ka no jūsu acīm zibeņi lec. Jūsu seja kļuvusi spožāka par sauli, kas manas acis lauž no sāpēm...

Tēvs Serafims teica:

— Nebīstieties, Dievumīlošais, arī jūs tagad kļūvat tik gaišs kā es. Jūs pats tagad esat Dieva Gara pilnībā, savādāk jums nebūtu iespējams mani tādu redzēt.

Un, pieliecis savu galvu man klāt, viņš klusi čukstēja man ausī:

— Pateicieties jel Dievam par neizsakāmo Viņa labvēlību pret jums. Jūs redzējāt, ka es pat nepārkrustījos, bet tikai savā sirdī domās palūdzu Kungam Dievam, iekšēji sevī sakot: “Dievs, dari viņu cienīgu skaidri un miesīgām acīm redzēt to Svētā Gara nonākšanu, ar kuru Tu pagodināji Savus kalpus, kad Tev labpatikās parādīties Tavā apbrīnojamā slavas gaismā!” Un, lūk, tēvs, Kungs tajā pašā mirklī izpildīja pazemīgo nabaga Serafima lūgumu... Kā gan mums nepateikties Viņam par šo neizsakāmo Viņa dāvanu mums abiem? Tā, tēvs, ne vienmēr pat lieliem vientuļniekiem Dievs Kungs parāda Savu vēlību. Šī Dieva žēlastība bija vēlīga remdēt jūsu izmisušo sirdi kā bērņus mīloša māte, pašas Dievmātes aizbildniecībā... Ko gan jūs, tēvs, neskatāties man acīs? Skatieties vienkārši un nebīstieties — Dievs ir ar mums.

Pēc šiem vārdiem es ieskatījos viņam sejā, un mani pārņēma vēl lielākas dievbijīgas bailes. Iedomājieties saules vidū, pašos spožākajos pusdienas staros, cilvēka seju, kas runā uz jums. Jūs redzat viņa vaibstu kustības, kā mainās viņa acu izteiksme, dzirdat viņa balsi, jūtat, ka kāds ar rokām tur jūs aiz pleciem, bet neredzat ne tikai šīs rokas, neredzat paši sevi, ne arī viņa apveidu, bet tikai žilbinošu gaismu, kas apņem tuvējo apkārtni, izplatīdamās tālu prom, apgaismodama ar savu spožo spīdumu sniega segu, kas aplāj pļaviņu, un sniega pārslas, kas

krīt no augšas uz mani un izcilo starecu. Vai vispār ir iespējams iedomāties to stāvokli, kādā es tad atrados?

— Ko gan jūs tagad jūtat? — jautāja man tēvs Serafims.

— Es jūtos neparasti labi, — teicu.

— Kā tas ir labi? Ko tieši?

Es atbildēju:

— Es jūtu tādu klusumu un mieru savā dvēselē, ka nekādiem vārdiem to nevaru izteikt!

— Tas, Dievumīlošais, — teica tēvs Serafims, — ir tas miers, par kuru Dievs saviem mācekļiem teica: “Savu mieru es jums dodu; ne kā pasaule dod, es jums dodu” (*Jņ 14, 27*); “Ja jūs būtu no pasaules, pasaule mīlētu tos, kas viņai pieder. Bet, tā kā jūs neesat no pasaules, bet es jūs esmu izredzējis no pasaules, tad pasaule jūs ienīst” (*Jņ 15, 19*). Lūk, šiem ļaudīm, kurus pasaule neieredz, bet Dievs ir izredzējis, arī dod Kungs to mieru, kuru jūs tagad sevī sajūtat; “mieru”, pēc apustuļu vārdiem, “kas pārsniedz jebkuru saprātu”. Apustulis to tā sauc tāpēc, ka nav tādu vārdu, ar ko varētu izteikt to labsajūtu, kuru tas rada tajos cilvēkos, kuru sirdī to ieliek Kungs Dievs. Kristus Pestītājs to sauc par mieru no Viņa paša dāsnuma, bet ne no šīs pasaules, jo nekāda zemes laicīgā labklājība nevar to dot cilvēka sirdij. Tas tiek dots no augšienes, no paša Kunga Dieva, tāpēc to sauc par Dievišķo mieru. Ko jūs vēl jūtat? — jautāja man tēvs Serafims.

— Neparastu saldmi, — es atbildēju. Un viņš turpināja:

— Tā ir tā saldme, par kuru Svētajos Rakstos ir teikts: “Viņi mīlojas pie Tava nama labumiem, Tu viņus dzirdini no sava prieka strauta” (*Ps. 36, 9*). Tad, lūk, tagad šī saldme piepilda mūsu sirdis un ielīst visās mūsu dzīslās ar neizsakāmu tīksmi. No šīs saldmes mūsu sirdis it kā kūst, un mēs abi esam svētlaimes pārņemti, kuru vārdiem nevar izteikt... Un ko jūs vēl jūtat?

— Neparastu prieku sirdī.

Un svētais tēvs Serafims turpināja:

— Kad Dieva Gars nonāk pie cilvēka un apveltī ar savas atnākšanas pilnību, tad cilvēka dvēseli pārņem neizsakāms prieks, jo Dieva Gars iepriecina visu, kam Viņš pieskaras. Tas ir prieks, par kuru Kungs Savā Evaņģēlijā saka: “Kad sieva dzemdē, viņa ir noskumusi, jo viņas stunda ir klāt; bet, kad viņa ir dzemdējusi bērnu, viņa vairs neatmin savas bēdas aiz prieka, ka cilvēks nācis pasaulē. Arī jums tagad ir skumjas. Bet es jūs atkal redzēšu; tad jūsu sirds priecāsies, un neviens šo prieku jums neatņems” (*Jņ 16, 21–22*). Lai arī cik mierinošs būtu šis prieks, kuru jūs tagad jūtat savā sirdī, tas ir niecīgs salīdzinājumā ar to prieku, par kuru pats Dievs ar apustuļa muti ir teicis: “Acs nav redzējusi, auss nav dzirdējusi, un kas neviena cilvēka sirdī nav nācis, to Dievs ir sagatavojis tiem, kas Viņu mīl” (*1. Kor. 2, 9*). Tagad mums tiek dota šī prieka nojausma, un, ja no tā mūsu dvēseles tik līksmas un laimīgas, tad ko lai saka par to prieku, kas sagatavots debesīs šeit uz zemes raudošajiem? Arī jūs pietiekami daudz savā zemes dzīves laikā esat dabūjis paraudāt un redzēt, ar kādu prieku jūs Dievs mierina vēl šajā dzīvē. Tagad, tēvs, viss ir atkarīgs no mums, lai, darbu pēc darba darot, pieaugtu spēkā un sasniegtu Kristus pilnības apmērus. “Bet, kas paļaujas uz to Kungu, tie dabū jaunu spēku, tā ka viņiem aug jaunas spārnu vēdas ka ērgļiem, ka viņi skrien un nepiekūst, ka viņi pārvietojas un nenogurst” (*Jes. 40, 31*), “ies un neizsalks, pacelsies no spēka uz spēku un parādīsies viņiem dievu Dievs atziņas Ciānā un debesu parādībās”. Tad arī šis prieks, piepildīts ar neizskaidrojamu debešķīgu baudu, kurš nedaudz un īslaicīgi mums parādās pašreiz, atklāsies visā savā pilnībā, un neviens to mums neatņems. Ko gan jūs vēl jūtat, Dievumīlošais?

Es atbildēju:

— Neparastu siltumu.

— Kādu siltumu, tēvs? Mēs taču sēžam mežā. Tagad ir ziema un zem kājām sniegs, un uz mums pašiem neliela sniega kārtā, un arī no augšas sniega pārslas krīt... Kāds gan te var būt siltums?

— Tāds, kāds mēdz būt pirtī, kad uzmet garu un no akmeņiem tvaiku mutuļi veļas...

— Un smarža, — viņš man pajautāja, — tāda kā pirtī?

— Nē, — es atbildēju, — pasaulē nav nekas līdzīgs šai smaržai. Kad mana māmiņa bija vēl dzīva, man patika dejot, braukt uz ballēm un deju vakariem, tad māmiņa mani iesmaržināja ar smaržām, kas bija pirktas labākajos Kazaņas modes veikalos, bet tās smaržas nav tādas kā šīs. Un tēvs Serafims, laipni pasmaidījis, teica:

— Es jau pats, tēvs, zinu to tikpat labi kā jūs, tikai speciāli jums jautāju — vai tā jūs to jūtat? Tīra patiesība, Dievumīlošais. Nevienas zemes smaržas burvīgums nevar būt salīdzināms ar to, ko pašreiz jūtam, jo mūs tad apņēma Svētā Gara smarža. Kas gan uz zemes spēj tai līdzināties?... Ļemiet vērā, Dievumīlošais, jūs taču teicāt man, ka visapkārt mums ir silts kā pirtī, bet palūkojieties, ka ne uz manis, ne uz jums sniegs nekūst un zem mums tāpat. Tātad šis siltums nav gaisā, bet mūsos pašos. Tas ir tieši tas pats siltums, par kuru Svētais Gars ar lūgšanas vārdiem liek mums vērsties pie Dieva: “Ar Svētā Gara siltumu sasildi mani.” Ar šo siltumu sasildītie vientuļnieki nebaidījās ziemas aukstuma, ieģērbti kā siltos kažokos žēlastības apģērbā, uzaustā no Svētā Gara. Tā arī jābūt patiesībā, jo Svētā Gara žēlastībai jāamājo mūsos, mūsu sirdī. Kungs ir teicis: “Dieva valstība ir jūsu vidū” (*Lk 17, 21*). Ar šo Dieva valstību Dievs domāja Svētā Gara žēlastību. Lūk, šī Dieva valstība pašreiz arī mūsos atrodas, bet Svētā Gara žēlastība no iekšpuses apgāro un sasilda mūs, piepildot ar daudzveidīgām smaržām gaisu mums apkārt, tīksmina mūsu sajūtas ar debešķīgu tīksmi, lejot mūsu sirdīs neizsakāmu prieku. Mūsu tagadējais stāvoklis ir tāds, par kuru apustulis ir teicis: “Jo Dieva valstība nav ēšana un dzeršana, bet taisnība, miers un prieks Svētajā Garā” (*Rom. 14, 17*). Mūsu ticība sastāv nevis “no pārliecināšiem gudrības vārdiem, bet gara un spēka izpausmē”. Lūk, tad arī šajā stāvoklī mēs pašlaik atrodamies. Tieši par šo stāvokli Kungs ir teicis: “Daži no tiem, kas šie stāv, nāvi nebaudīs, pirms tie nebūs redzējuši Dieva valstību ar spēku nākam” (*Mk 9, 1*). Lūk, Dievumīlošais tēvs, ar kādu neizsakāmu prieku mūs tagad ir aplaimojis Kungs Dievs. Lūk, ko nozīmē būt Svētā Gara pilnībā, par ko svētais Ēģiptes Makarijs raksta: “Es pats biju Svētā Gara pilnībā.” Ar šo savu Svētā Gara pilnību arī mūs, nabagus, tagad Kungs ir piepildījis. Nu tagad jau, šķiet, nav ko jautāt, kādā veidā atrasties Svētā Gara žēlastībā. Vai jūs atcerēsieties tagadējo neizsakāmās Dieva žēlastības parādīšanos, kas mūs apmeklējusi?

— Nezinu, tēvs, — es teicu, — vai Dievs man būs tik žēlīgs, lai es uz visiem laikiem atcerētos tik dzīvi un skaidri kā tagad šo Dieva žēlastību.

— Bet es domāju, ka Dievs palīdzēs jums uz visiem laikiem saglabāt to atmiņā, jo citādi Viņa žēlastība pēc manas pazemīgās lūgšanas nenonāktu uz jums tik acumirkliņi un nesteigtos tik ātri mani, nabaga Serafimu, uzklaut, jo vairāk tāpēc, ka ne jau jums vienam dots izprast to, bet caur jums visai pasaulei, lai jūs pats, nostiprinājies ticībā Dievam, būtu citiem noderīgs. Kas attiecas uz to, ka jūs esat pasaulīgs cilvēks, bet es mūks, tad par to nav ko daudz domāt: Dievs uzlūko patieso ticību Viņam un Viņa Vienpiedzimušajam Dēlam. Par to tad arī tiek sniegta bagātīga Svētā Gara žēlastība no augšienes. Kungs meklē sirdis, kas piepildītas ar mīlestību uz Dievu un tuvāko, — lūk, tronis, uz kura Viņš mīl sēdēt un uz kura Viņš parādās Savā debesu slavas pilnībā. “Dēls atdod man savu sirdi,” saka Viņš, “bet visu pārējo Es Pats pielikšu tev,” — jo cilvēka sirdī var ietilpt Dieva valstība. Dievs Saviem mācekļiem piekodina: “Meklējiet vispirms Dieva valstību un Viņa taisnību, tad jums visas šās lietas taps piemestas. Jo jūsu Debesu Tēvs zina, ka tā visa jums vajag” (*Mt 6, 33, 32*). Dievs nesoda mūs par pasaules labumu izmantošanu, jo arī Pats saka, ka pēc mūsu zemes dzīves stāvokļa mums tas viss ir vajadzīgs, t.i., viss, kas nomierina uz zemes mūsu cilvēcisko dzīvi, dara ērtāku un daudz vieglāku mūsu ceļu uz Debesu valstību. Uz to balstoties, svētais apustulis Pēteris teica,

ka, pēc viņa domām, pasaulē nav nekas labāks kā svētbijība, savienota ar labklājību. Svētā Baznīca lūdz Dievu par to, lai tas tiktu mums dots; un, kaut arī pārdzīvojumi, nelaiemes un dažādas vajadzības ir neatdalāmas no mūsu dzīves uz zemes, tomēr Kungs Dievs negrib, lai mēs dzīvotu tikai vienās ciešanās un bēdās, tāpēc caur Saviem apustuļiem novēl mums nest vienam otra nastas un ar to izpildīt Kristus likumu. Kungs Jēzus Pats dod mums bausli, lai mēs mīlētu viens otru un sniegtu mierinājumu ar savstarpēju mīlestību, tādā veidā atvieglot ciešanu pilno, šauru ceļu. Ne jau tādēļ Viņš pie mums nonāca no debesīm, lai Viņam pakalpotu, bet lai kalpotu citiem un atdotu Savu dvēseli par pestīšanu daudziem. Tā arī jūs, Dievumīlošais, dariet un, redzot jums tieši parādīto Dieva žēlastību, sludiniet to katram, kas vēlas tikt pestīts. “Pļaujamā daudz,” saka Kungs, “bet pļāvēju maz” (*Mt 9, 37*). Lūk, arī mūs Dievs ir izraudzījis darbam un devis Savas žēlastības dāvanas, lai, novācot mūsu tuvāko pestīšanas vārpa, ar to, ka lielu skaitu esam atgriezuši Debesu valstībai, atnestu Viņam augļus. Sargāsim jel sevi, tēvs, lai mēs netiktu sodīti kopā ar to viltīgo un slinko vergu, kas savu talantu ieraka zemē. Bet centīsimies līdzināties tiem labajiem un uzticīgajiem Dieva kalpiem, kas savam kungam nesa divu vietā četrus, piecu vietā desmit talantus. Par Kunga žēlastību nav ko šaubīties: jūs pats, Dievumīlošais, redzat, kā caur pravieti izteiktie Kunga vārdi piepildījās pār mums. “Nesaki savā sirdī: kas uzkāps debesīs? — tas ir, lai novestu Kristu, nedz arī: kas nokāps bezdibenī? — tas ir, lai atsauktu Kristu no miroņiem! Bet ko saka Raksti? — Vārds ir tuvu, tavā mutē un tavā sirdī” (*Rom. 10, 6—8*). Es nepaspēju pat krustu pārnest, bet tikai savā sirdī stipri vēlējos, lai Kungs iecienī jūs redzēt Viņa žēlastību visā tās pilnībā, un Dievs izpildīja manu vēlēšanos. Es to saku, ne jau lielos un ne tāpēc, lai parādītu jums savu nozīmīgumu un radītu jūsu skaudību, ne jau tāpēc, ka esmu mūks, bet jūs laicīgais. “Tas Kungs ir tuvu visiem, kas Viņu piesauc, visiem, kas Viņu piesauc patiesībā” (*Ps. 144, 18*). “Tēvs mīl Dēlu un visu ir nodevis Viņa rokā” (*Jņ 3, 35*), kaut tikai mēs paši mīlētu Viņu, mūsu Debesu Tēvu, kā Dēls mīl Savu Tēvu. Kungs vienādi uzklausa gan mūku, gan vienkāršu kristieti, lai tikai abi būtu pareizticīgie un ticētu, lai abi mīlētu Dievu no visām savas sirds dzīlēm. Kaut vai kā sinepju graudiņš būtu viņu ticība, tie abi spētu kalnus gāzt. Pats Dievs saka: “Ticīgajam viss ir iespējams,” — un svētais apustulis Pāvils izsaucas: “Es visu spēju tanī, kas mani stiprina” (*Fil. 4, 13*). Vai ne brīnumaināk Pats Jēzus Kristus saka par ticīgajiem: “Kas uz mani tic, tas darīs tos darbus, ko Es daru, un vēl lielākus par tiem darīs, jo Es noēju pie Tēva” (*Jņ 14, 12*). “Līdz šim jūs nekad neesat lūguši manā vārdā, lūdziet — un jūs saņemsiet, lai jūsu prieks būtu pilnīgs” (*Jņ 16, 24*). Tā, lūk, Dievumīlošais, viss, ko jūs lūdzat Dievam, tiks jums dots, lai tikai tas ir par godu Viņam un par labu tuvākajam, jo visu, ko labu darām citiem, Viņš pielīdzina par godu Sev, tāpēc arī saka: “Ko jūs esat darījuši vienam no šiem Maniem vismazākajiem brāļiem, to jūs esat Man darījuši” (*Mt 25, 40*). Tad nešaubieties, ka Dievs neizpildīs jūsu lūgumus, lai tikai tie būtu vai nu Dievam par godu, vai tuvākā labumam un pamācībai. Bet, ja jūsu personīgajai vajadzībai vai labumam, visu to tikpat ātri un paklausīgi Kungs Dievs uzskatīs par vajadzīgu jums sūtīt, ja tikai tas būtu galēji vajadzīgs un nepieciešams, jo Dievs mīl tos, kas Viņu mīl: “Kungs ir labs visiem, un Viņa apžēlošana iet pār visiem viņa darbiem” (*Ps. 144, 9*). “Viņš izpilda, ko dievbijīgie vēlas, dzird viņu brēkšanu un palīdz viņiem” (*Ps. 144, 19*). No viena gan sargājieties, Dievumīlošais, neprasi Dievam to, kas nav galēji nepieciešams. Dievs neatteiks arī to par jūsu pareizo ticību Pestītājam Kristum, jo nenodos Kungs taisno zizli grēcinieku rokās un Sava Dāvida gribu noteikti izpildīs, taču jums jautās, kāpēc jūs lieki esat traucējis Dievu, lūdzot to, bez kā jūs varat arī iztikt.

Tā, lūk, Dievumīlošais, esmu jums tagad visu izstāstījis un parādījis, ko Kungs un Dievmāte caur mani, nabaga Serafīmu, bija žēlīgi jums pateikt un atklāt. Ejiet ar mieru. Lai Kungs un Dievmāte būtu ar jums vienmēr un mūžīgi mūžos. Āmen. Ejiet ar mieru.

Un visā mūsu sarunas laikā, no tā brīža, kad gaiša kļuva Serafīma seja, šī parādība nebeidzās.